

**SFÎRȘIT DE
FESTIVAL
„ENESCU”**

Penultima corespondență semnată de Bedros Horasangian dedicată ediției de anul acesta a Festivalului „Enescu” și un articol de Victor Eskenasy pe același subiect.

ÎN » PAGINILE 8-9, 12

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA DE IAȘI » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

NR. 147 » 29 septembrie – 5 octombrie 2007 » Săptăminal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

PESTE TREI SĂPTĂMÎNI

„Suplimentul” va fi un pic altfel. Urcă la versiunea 2.0 și aduce:

- » Mai multe recomandări + lecturi suplimentare
- » Campanii inedite
- » Cele mai multe subiecte de actualitate din presa culturală

DIN » 20 OCTOMBRIE

Protest pentru ce li s-a dat?

R. Chiruță

Artiști și bibliotecari din întreaga țară solicită majorarea bugetului alocat culturii până la 1% din Produsul Intern Brut, creșterea salariilor și acordarea de tichete de masă. Ministerul de resort declară că nu înțelege protestul, de vreme ce a spus „da” în cazul majorității revendicărilor.

ÎN » PAGINA 3

Andrej Wajda la Festivalul Filmului Polonez

Iulia Blaga

Că Polonia are tradiție în film e o platitudine. În acest an s-au făcut 37 de lungmetraje, sînt bani tot mai mulți, multiplexuri de asemenea. Există deci marfă pentru Festivalul Filmului Polonez de Ficțiune, ajuns la a 32-a ediție.

ÎN » PAGINA 13

ÎN AȘTEPTAREA MARATONULUI LITERAR DE LA SIBIU,

Teatrul domină toamna

Coca Bloos în povestiri despre nebunia (noastră) cea de toate zilele

Ca de obicei, sfîrșitul lui septembrie este sinonim cu începutul unei noi stagiuni pentru teatrele românești. Pe lângă premierele obișnuite și montările din Capitala Culturală, lunile de toamnă aduc și două mari festivaluri: de-acum tradiționalul Festival Internațional de Teatru de la București, precum și Festivalul Teatrelor Europene de la Sibiu, organizat de Naționalul sibian. Publicăm în acest număr:

» Un interviu cu regizorul Alexandru Tocilescu despre *Elizaveta Bam*, „remixată” de Irinel Anghel în cadrul MultiSonic Fest

» Texte despre *Faust*-ul lui Silviu Purcărete din Capitala Culturală Europeană, despre cea mai recentă montare a

lui Radu Afrim – *povești despre nebunia (noastră) cea de toate zilele* – la Teatrul Tinerețului din Piatra-Neamț și despre „confruntarea româno-maghiară în secume”: Radu Afrim vs Arpad Schilling

CITIȚI ÎN
» PAGINILE 4-7

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

O moțiune pentru liniștea guvernului?

M-am tot întrebat în ultimele zile cui folosește în fapt această moțiune de cenzură depusă șmecherește de PSD în Parlament, susținută rapid și prostește de PLD, acceptată și de PD, respinsă categoric de PNL și UDMR, nesusținută de PC și indiferentă PRM-ului, care a anunțat că se va abține. Cui folosește nu ca act politic imediat – căci oricum am lua-o, deși teoretic pare o moțiune cu șanse foarte mari de reușită, practic are își reduce șansele spre zero, căci e greu să le ceri unor parlamentari precum cei pesediști să dea vrabia din mână pe vreo cioară vagă de pe un gard și mai vag. Cui folosește deci ca strategie pe termen mai lung, în cazul previzibil în care ea va eșua.

PSD este inițiatorul moțiunii și, automat, partidul cel mai expus la riscuri în urma acestui gest. Chinuți de o decizie pe care au luat-o fără să vrea cu adevărat, realizatorii actului moțiunii s-au străduit să construiască un text perfid, din care să reiasă că l-ar vrea jos pe Tăriceanu, dar că-i acuză mai abilit pe miniștrii PD și PLD deja demulț plecați într-o confortabilă opoziție. Nu știu ce-au sperat pesediștii. Că îi va face pe aceștia să nu voteze moțiunea? Imposibil – și o știu foarte bine. Că vor putea apoi să-i arate cu degetul și să spună că, votând în favoarea moțiunii, de fapt s-au acuzat? E un tertip de grădiniță, n-au nici o șansă să se folosească în mod real de el. Dacă moțiunea va cădea, PSD-ul nu are deci nimic de câștigat, ci numai de pierdut.

PD-ul acum. Dacă moțiunea ar trece, PD-ul ar fi, evident, cel mai câștigat partid. Dar, repet, șansele sînt mici și în mod cert liderii democrați știu acest lucru. Probabil lucrează deja la o campanie mediatică post-vot parlamentar, din care vor reieși iarăși sintagme precum „monstruoasă coaliție PNL-PSD” ș.a.m.d. Nu știu câtă eficiență va avea respectiva campanie, dar mă gîndesc că, după asurzitoarea perioadă a suspendării președintelui, cînd au avut toate instrumentele în acest sens, e greu să mai cîntescă voturi mergînd în continuare pe idee. Pe de altă parte însă, aici mai e loc de o observație: în ultimele săptămîni, moțiunea a adus la o masă a negocierilor ascunse PD-ul alături de PSD. Lucru care s-a răsfrînt în presă, cu speculațiile de rigoare. Abia senzația că această coaliție, fie ca atît de conjuncturală, se poate forma are șanse să lovească în procentele electorale. Și nu în orice procentele electorale, ci tocmai în cele ale PD-ului. Prin urmare, în cazul unei moțiuni respinse, nu vîd nici un motiv ca democrații să iasă întăriți. Ba dimpotrivă.

Despre PLD aproape că n-are rost să discutăm. De cînd a apărut „pe piață”, această formațiune s-a dezvoltat ca o caricatură de PD. Toate strategiile adoptate au căzut în penibil. În loc să se definească drept partid-alternativă, liberal-democrații s-au străduit să arate clar că sînt o anexă a președintelui Bănescu – or, acest rol era deja jucat de PD. Culmea e că, deși a acuzat permanent guvernul, PLD a fost o palidă concurență doar pentru partidul condus formal de Emil Boc, nicidecum pentru PNL. Mergînd din naivitate în naivitate, acești liberali cu față populară s-au și grăbit să susțină moțiunea, arătînd încă o dată că nu funcționează ca partid real, ci ca expresie a urii necondiționate pe care șeful statului o arată guvernului. În

» În ultimele săptămîni, moțiunea a adus la o masă a negocierilor ascunse PD-ul alături de PSD. Lucru care s-a răsfrînt în presă, cu speculațiile de rigoare. Abia senzația că această coaliție, fie ea atît de conjuncturală, se poate forma are șanse să lovească în procentele electorale.

mod ironic, din această moțiune, PLD nu are ce cîștiga: dacă guvernul va cădea și se va ajunge la alegeri anticipate, partidul lui Stolojan nu va intra în viitorul parlament. Dacă moțiunea va fi respinsă, același partid nu va conta în ecuație, va rămîne la fel de obscur ca pînă acum.

PC-ul și PRM-ul s-au extras din ecuație, în moduri diferite. Moțiunea îi privește doar din punctul de vedere al numărului de voturi. S-ar spune că PC-ul poate fi totuși afectat dacă moțiunea va trece. În fapt însă, indiferent dacă alegerile vor fi anticipate sau la termen, mă îndoiesc că PC-ul chiar speră să treacă de unul singur de votul populației și să intre în parlament. Sînt convins că liderii conservatori caută doar soluții de a se alipi vreunui alt partid. Și mai sînt convins că, indiferent cînd vor fi alegerile, vor găsi respectivele soluții.

Rămîn PNL și UDMR. În opinia mea, ironia maximă creată de moțiune e că aceste partide sînt singurele care vor cîștiga, indiferent de deznodămînt. Las deaparte UDMR-ul, partid pentru care calculele sînt întotdeauna destul de simple, și mă refer la PNL. Dacă guvernul va cădea în urma moțiunii, PNL-ului i se oferă o mulțime de instrumente de luptă politică: de la a

acuză nouă „monstruoasă coaliție” PSD-PD, pînă la a se plînge că n-a fost lăsat să-și ducă la capăt promisiunile. Dacă însă moțiunea va pica, așa cum par a sta lucrurile, PNL-ul ia ultima gură de oxigen înaintea viitoarelor alegeri și poate marșa fără nici o rezervă pe o desprindere reală de PSD. Cu alte cuvinte, guvernul liberal ar fi, pentru înția oară, stăpîn autoritar pe soarta proprie. Nu vîd cu ce îl va mai putea șantaja, din punct de vedere politic, vreun alt partid parlamentar. PNL capătă, prin această moțiune, independență și liniște.

Una peste alta, privind acum de jos în sus, moțiunea pare o prostie și mai mare. Una care marchează poate cea mai neagră perioadă din istoria postrevoluționară a partidelor politice de la noi. Căci în ultimii ani mai toate formațiunile de pe scena noastră politică s-au întrecut în gafe, unele de proporții. Iar electoratul are de decis, indiferent cînd se vor desfășura alegerile, cine a gafat mai puțin.

ROMÂNII E DEȘTEPTI

Poliția ne agasează (I)

Acum vreun an mergeam cu trenul spre Tîrgu-Mureș, la o întîlnire cu cîțiva scriitori maghiari. Într-o stație în care trenul a

„Vino și arestează-mă!” striga alta. „Ah, leagă-mă cu cătușele!” gemea tare o a treia.

» E un lucru atît de bine știut, încît a devenit loc comun: polițistul român are o imagine foarte proastă. Iar eu socotesc că o are așa mai mult pe nedrept decît pe drept – și cînd spun asta, mă gîndesc la polițistul de rînd, cu grad de subofițer, fostul „tablăgiu”, azi agent.

Bietul om a roșit. N-a zis nimic. S-a îndepărtat, apoi s-a apropiat și s-a îndepărtat iar. Spre norocul lui, trenul a început să sară, să fluture mîinile pe geam și să-l strige și mai tare. Prins între datorie și sentimente, tînrul s-a întors

spre ele și le-a salutat și el, fluturînd timid o mînă, dar fără s-o ridice de lîngă șold. Iar atunci fetele au explodat de satisfacție. Și trenul s-a îndepărtat.

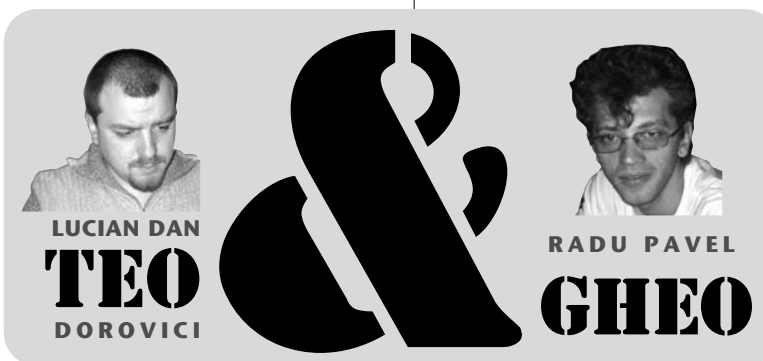
Scena mi s-a părut ușor ciudată. Deși era de fapt normală. Doar că la vederea unui polițist primul lucru perceput este uniforma, funcția, slujba lui. Uneori rămîne și ultimul.

La un moment dat, cînd încercam să stabilesc – aproximativ și subiectiv – care ar fi cea mai grețoasă meserie din România, tot selectam și categoriseam profesii mai mult sau mai puțin respingătoare ori solicitante. Așa am ajuns să mă gîndesc și la polițiști.

Sigur, meseria de polițist nu e grețoasă. E „doar” grea, al naibii de grea. Cea mai mare problemă de care se lovesc oamenii ăștia e legată de imaginea lor publică. E un lucru atît de bine știut, încît a devenit loc comun: polițistul român are o imagine foarte proastă. Iar eu socotesc că o are așa mai mult pe nedrept decît pe drept – și cînd spun asta, mă gîndesc la polițistul de rînd, cu grad de subofițer, fostul „tablăgiu”, azi agent. Orice s-ar spune, s-au schimbat multe lucruri și în Poliția Română, ca peste tot, iar schimbările sînt mai degrabă în bine. Mai rămîne de muncit și la imaginea publică, care uneori e mai greu de schimbat decît realitatea concretă. Pentru puștoaice totul era normal. Pentru mine nu. Eu am mai prins o bucată din perioada comunistă și mult din cea postrevoluționară, cînd milițianul/polițistul era asociat cu autoritatea timpă și opresivă. Ceva nu se potrivea, dar nepotrivirea era în mîntea mea. Și a multor alți români.

călătorie. Chicoteau neincetat, țopăiau și se uitau în toate părțile.

După cîteva clipe l-au reperat pe tînrul polițist. Bietul de el, nu cred să fi avut mai mult de 20-21 de ani. L-au strigat. Cînd a întors capul, au început să se agite și să fluture din mîini. Polițistul s-a pierdut cu firea și a început să patruleze serios pe peron, dar turele îi treceau mereu prin fața ferestrei fetelor și erau din ce în ce mai scurte. Din cînd în cînd se uita pe furis înapre ele, să vadă dacă îl mai țîn sub observație. Pradă sigură. Cum îi prindeau privirea, adolescențele începeau să chicotească și să sară vesele, ca și cum ar fi aruncat o undiță pe geamul trenului și tocmai ar fi prins un pește. L-au fotografiat cu telefonul mobil. Au început să-i evalueze aspectul fizic. De la o vreme au început să-l strige: „Domnu’ polițist, domnu’ polițist!” „Am fost fete rele, domnu’ polițist!” arunca una. „Foarte rele!”

VERSIUNEA MINISTERULUI CULTURII

Artiștii protestează pentru ce li s-a dat deja

Artiști și bibliotecari din întreaga țară solicită majorarea bugetului alocat culturii pînă la 1% din Produsul Intern Brut, față de 0,7% cît este în prezent, creșterea salariilor, acordarea de tichete de masă și a sporurilor prevăzute în contractul colectiv de muncă.

R. Chiruță

Aproximativ 500 dintre aceștia și-au exprimat nemulțumirile timp de o oră, vineri, 21 septembrie, în fața Teatrului Național din București, unde au organizat o manifestație de protest condimentată cu momente de interpretare muzicală, de actorie și chiar de jonglerie și mers pe bicicletă. Printre actori și dansatori, se puteau vedea și clasicele bananere, cu înscrisuri precum „Opera din Brașov, am dovedit valoarea, dovediți respectul” sau „Filarmonica Rîmnicu-Vilcea, cultura în derivă”. „Spectacolul a fost pus în scenă pentru publicul interesat să participe la manifestație, dar și pentru a atrage atenția asupra problemelor cu care se confruntă lucrătorii din domeniul culturii”, se arată într-un

comunicat al Blocului Național Sindical, la care sînt afiliate sindicatele ce au organizat protestul. Acestea au arătat că, în prezent, salariul unui artist este de aproximativ 600 de lei, în timp ce în Uniunea Europeană se cîștigă aproximativ 1.000 de euro.

Mare parte dintre cereri sînt pe cale de a fi rezolvate

Ministerul Culturii și Cultelor (MCC) a reacționat la protest cu o zi înainte ca acesta să aibă loc. Astfel, într-un comunicat remis presei joi, 20 septembrie, ministrul „nu vede utilitatea acțiunilor de stradă organizate de sindicatele din domeniul culturii și consideră că revendicările acestora trebuie negociate cu înțelepciune, în spiritul celor deja discutate”. Mai ales că, afirmă reprezen-

tanții MCC, mare parte dintre cereri sînt pe cale de a fi rezolvate. „Majorarea salarială cu 80% se află în dezbateri parlamentare. La solicitarea Federațiilor sindicale de acordare a sporurilor și tichetelor de masă, tichetelor cadou, tichetelor de creșă, MCC a răspuns favorabil, promițînd că se vor căuta soluții legale pentru rezolvarea acestor cereri”. În fine, „MCC este în principiu de acord cu solicitarea de alocare a unui minimum de 1% din PIB pentru cultură și va face demersuri legale în spiritul rezolvării acestei solicitări de interes general”.

În ciuda acestor asigurări, sindicalizării – Uniunea Sindicatelor din Ramura Cultură, Federația Artiștilor Interpreți din România, Uniunea Sindicatelor din Instituțiile de Spectacole și Federația Sindicatelor din Bibliotecile din România – sînt dispuși să meargă mai departe cu demersurile lor pentru a-și obține drepturile.

Demeter András: „Nu cred că se va da 1% culturii”

„În weekend, a avut loc la București, un seminar internațional al sindicatelor. Mai mult nu am ce să spun”, este explicația ce ne-a fost oferită de secretarul de stat Demeter András pentru protestul de vineri, despre care MCC spune că nu a avut nici un sens. „Noi avem semnată o minută cu liderii de sindicat, în care ne-am înțeles și am stabilit niște termene pentru revendicările lor. E bine că fac seminarii să învețe să comunice între ei, dar ar trebui să învețe să comunice și cu alte organizații”, a precizat secretarul de stat. Demeter András și-a exprimat pesimismul că în 2008 bugetul culturii va fi de 1% din PIB: „Din cîte văd eu, accentul se va pune la anul pe Educație. Nu cred că se va da 1% culturii”.

COMENTARIU

George ONOFREI

Da' e frumos așa ceva?*

TVR Cultural se încapăținează să existe. Nici nu ar avea încotro, pentru că doar Parlamentul poate stabili dispariția sa, în nici un caz domni Săssu sau Giurgiu. Și pentru că îl avem, conducerea a lansat o grilă nouă de programe.

Să spunem de la bun început un lucru: oricît entuziasm ar exista la postul național-cultural, din rahat nu poți face bici. De la lună la lună tot se taie din fonduri, redacțiile se desființează, directoarea e bună și nu e bună, în funcție de cine vine la șefia generală. Auzisem, la un moment dat, că nici măcar nu vor fi emisiuni noi din toamna asta, doamna Zeca-Buzura fiind mulțumită să aibă bani să plătească producțiile vechi.

Dar emisiunile anunțate pentru noua grilă m-au cam lăsat cu gura (între)deschisă. Să mă explic. Citesc pe o agenție titlurile lor: „Domnu' Trandafir”, „Istoria literaturii”, „Excentricii”, „Artelenisme”, „Istoria aproape”, „Clasa de film” și „Parol”. S-au văzut și mai inspirate. Problema e conținutul lor! Și unele au chiar un conținut abundent, vezi emisiunea „Istoria literaturii” cu Alex. Ștefănescu! Mă întreb sincer ce coloană vertebrală poate să aibă o grilă de programe care îi include de-a valma pe Patapievici și pe autorul celei mai înjurate (fără să fie ceva cool în asta) istorii a literaturii române. Vor fi portrete ale unor scriitori contemporani de o mare credibilitate. Cît despre „Domnu' trandafir”, înțeleg că nu este o emisiune dedicată lui Cristian Adomniței: „Scopul emisiunii este de a descoperi și prezenta acel dascăl de țară care face mai mult decît i se cere în programa școlară, «acel domn Trandafir» al zilelor noastre”, se arată în comunicatul TVR.

Am scris contra protestului bloggerilor din fața TVR. Mi s-a părut lipsit de miză, mai ales că părea o nouă campanie de genul „Salvați...”, în care un trust de presă a devenit specialist. Însă lecturînd noua grilă a Culturalului, nu mă mai întreb de ce audiența va rămîne la fel de scăzută. Pentru că una e și n-ai bani, alta e să demarezi proiecte cu oameni fără idei.

*Cei care vor citi pagina 4 vor ști de ce.

Concurs de volume în manuscris deschis tinerilor

Uniunea Scriitorilor din România și Editura Cartea Românească lansează o nouă ediție a concursului de volume în manuscris la care pot participa tinerii scriitori în vîrstă de maximum 35 de ani, indiferent dacă au mai publicat sau nu cărți, dacă sînt sau nu membri ai U.S.R. Un juriu desemnat de Comitetul Director al U.S.R. va selecta cîte un volum de proză, poezie, drama-turgie, critică și istorie literară și eseu care vor fi publicate de Editura Cartea Românească. Cei interesați vor trimite volumele lor, desemnate, însoțite de un moto și, alăturat într-un plic închis,

de datele lor personale, pe adresa Uniunii Scriitorilor din România, București, Calea Victoriei 115, pînă la data de 1 decembrie 2007.

Burse pentru tinerii scriitori

Uniunea Scriitorilor din România, în colaborare cu Copyro, acordă burse de creație unor tineri autori (în vîrstă de maximum 35 de ani) pentru elaborarea unor proiecte literare. Autorii sînt invitați să trimită pe adresa Uniunii Scriitorilor din România, București, Calea Victoriei 115, pînă la data de 1 noiembrie 2007, o prezentare detaliată a proiectului pentru care aplică, însoțită de o cerere.

SUPLIMENTUL LUI JUP

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCUI

€-parlamentul de pe scroll

O amică, fostă stagiară timp de un an de zile la Bruxelles, mi-a povestit recent cum era cît pe să intre în politică. Într-o bună zi ploioasă în capitala Belgiei, s-a trezit cu un e-mail, urmat de un telefon, de la cabinetul unui ministru liberal. Acesta îi propunea, nici mai mult, nici mai puțin, decît un post în echipa sa. Ca orice om care preferă să se întrebe de două ori înainte de a accepta un răspuns, a refuzat oferta.

Gestul însă rămîne. Și el trădează un fapt cît se poate de clar: oricît de europeni se dau aleșii noștri, majoritatea lor nu sînt – și, evident, nici cei din subordinea lor – familiarizați cu ceea ce presupun mecanismele „unionale”. Nu au treabă cu burocrăția din afară, nu știu să atragă fonduri, nu dețin telefoane „scurte”, nu au, adică, nimic prin backgroundul lor care să îi recomande acum și „acolo”.

Cu toate acestea, peste o lună jumătate avem alegerile atît de frumos poreclite „euro-parlamentare”. Adică, pe românește, o meritocrație în majoritate peștiră, veselă și nu de puține ori indoielnică va merge să ne reprezinte în Parlamentul European. Una care apare seara la televizor și care, grație acestui fapt, își duce existența publică precum fluturii de noapte: viitorii noștri reprezentanți filifii frumos din aripi pe lingă reflectoarele talk-show-urilor preț de un ceas sau două, după care

dispar brusc, lăsînd locul filmelor sau reluărilor. Nu reușești, drept urmare, să înțelegi de ce tocmai ei și nu alții au fost cococați în fruntea listelor de partid. Oricît aș vrea, celor mai mulți dintre ei nu pot să le stabilesc, ca simplu alegător cît de cît rațional, legitimitatea. Ca să nu mai complic lucrurile: ce conexiune logică leagă numele Danieliei Buruiană sau al lui Gigi Becali de Parlamentul European? Ce punte rațională se stabilește între Sorin Frunzăverde și Bruxelles?

Fac, probabil, parte dintr-o minoritate care și-ar dori să vadă pe listele respective numai indivizi care au avut sau au de-a face, prin ceea ce au realizat, cu mecanismele din vest. Pasi! Probabil că singurul criteriu de numire într-o asemenea postură este cel al audi-enței. După cum Andreea Marin sau Robert Turcescu se poziționează pe piața electronică ca urmare a punctelor de rating, probabil că și viitorii noștri europarlamentari sînt trecuți pe liste în funcție de numărul de telespectatori care se uită la ei într-un anumit segment orar. Ceea ce, în fond, e și corect: Gigi Becali este un fel de ProTV al audi-enței, care îți oferă filme de acțiune de categoria a paispea și limbaj deochecat, iar Daniela Buruiană aduce prin discurs cu emisiuni gen „Noră pentru mama”. Iar nouă nu ne rămîne decît soluția de a apăsa butonul potrivit de pe telecomandă.

ULTIMUL SPECTACOL DE AFRIM, PUS ÎN SCENĂ LA PIATRA-NEAMȚ

Pe partea corectă a nebuniei

povestiri despre nebunia (noastră) cea de toate zilele e un spectacol simplu, se poate rezuma în două rînduri. Cel puțin așa crede Radu Afrim, regizorul

său, obosit să-l mai întrebe toată lumea despre sensurile ascunse și raportul *fundamental* pe care îl au personajele în piesele sale.

Constantin Vică

Un spectacol regizat peste vară (care a avut premiera pe 22 și 23 septembrie, la Teatrul Tineretului din Piatra-Neamț), cînd poporul alerga oriunde să scape de cele 50 de grade ale României. Să zicem că textul aparține unui ceh, Petr Zelenka, născut în '67, după *Primăvara de la Praga*, regizor de film, cîștigător a trei premii „leul ceh”. Și să zicem că Radu Afrim l-a dus într-o zonă minimală, cu marcajele de scenă la vedere (concretizate într-o scenografie de Mihai Păcurar), cu public pe scenă (în gradene) și cu un aer aparent *light*. Unii ar zice că seamănă cu *Dogville*, dar nu e vorba de cinema aici. Mai degrabă de cultura video MTV, mixul anilor '80, neoane pragheze, aer retro, nostalgia neobsoletă, și, desigur, am putea continua așa pînă epuizăm toate cuvintele din program.

Un oraș simplu, povești simple, oameni nebuni în curățenia lor, trasee directe & circulare (un sens giratoriu pe care personajele îl fac de fiecare dată) de la unul la altul. Tanti Hanek (Coca Bloos) dă sfaturi, coordonează viețile tuturor, donează singe pentru soldații din Cecenia, are un soț celebru pentru vocea de la jurnalele video ale anilor '70. David Hanek (Tudor Tăbăcaru), terorizat de redundanța psihotică a soției sale, descoperă o nouă viață, alături de Sylvia (Dragoș Ionescu), un travestit. Un alt cuplu de prieteni, Petr (Cezar Antal) și Pată (Constantin Cojocaru), împarte aceeași problemă: sexul. Sau dragostea. Sau pur și simplu fututul. Sau femeile? Doi băieți naivi, care nu reușese să aibă

legătura *fundamentală*. Unul o pierde din cauza ei, altul n-o descoperă din aceeași cauză. Manechinul din plastic, cum-părat pe bani (există și factura!), se trezește la viață. Și, desigur, îl/i părăsește. Termenii relațiilor sînt întotdeauna aceeași: incomensurabilitatea, inconsistența, incapacitatea. O lume „în”. Nimeni nu scapă de faza nebuniei pînă în momentul confirmării ei. Pînă cînd aerul ratării devine un aer comun, respirabil, *light*.

Cînd crezi că ceva te scoate, de fapt te afundă

Comedie sau dramă, alegere eșuată din start pînă nu schimbă termenii problemei. Mai degrabă un set de fragmente discontinue, intervenții intermezzo de tip musical, cu piese din ABBA sau Jay Jay Johanson (fragmentul cîntat de Coca Bloos e și pe YouTube), un show retro spre finalul piesei, în care ratații evidenți, aka bărbații, intră în jocul Sylviei.

La show participă, ca într-o curte a miracolelor (exact cum Pată explică tot ceea ce se întimplă prin MIRACOL), compozitorul de muzică de lift (Florin

Mircea), vocea jurnalelor (care recită celebra știre a epocii, cu secretarul general al Partidului Comunist Cehoslovac...), adică David

Hanek, și animalul pseudo-împăiat Lola, adică Loulou. Animalul poartă costume diferite și nu spune nimic. Nici nu sare prin cercul de foc, nu-și face numărul.

Radu Afrim se înșală cînd crede că piesa se poate rezuma în două rînduri. Am încercat și a ieșit o varză totală. Poate că din acest heavy rotation al nebuniei, fiecare își extrage povestea lui, numai bună de

jucat acasă, unde toate familiile sînt psihotice. Eu mi-am ales vocea jurnalelor, omul dezamorsat din ritmul istoriei, cu o singură distrație: scoaterea bulelor din sticla de bere. Apoi Pată, fratele meu labagiu rafinat, care sexualizează obiectele cu un deplin simț responsabil și estetic (o chiuveț roz cu leduri, un aspirator Ideal, tot ce are găuri). Pată nu cedea-ză în fața obiectului și iese din dispoziția pe care acesta o provoacă: manechinul capătă ceva viață, parcă l-ar scoate din căcat. Dar cînd crezi că ceva te scoate, de fapt te afundă și mai rău. Pînă la gît, așa cum sînt toți oamenii. Așa cum plăcut încîntat de descoperire am ieșit la aerul moliu al realității. Mult mai tare e cel real, *light*, din nebunia noastră cea de toate zilele.

povestiri despre nebunia (noastră) cea de toate zilele, de Petr Zelenka

Teatrul Tineretului, Piatra Neamț

Traducere de Gabriela David
Regia & design sonor: Radu Afrim
Scenografia: Mihai Păcurar

Distribuția: Tanti Hanek: Coca Bloos / Petr: Cezar Antal / Pată: Constantin Cojocaru / David Hanek: Tudor Tăbăcaru / Johanna: Nora Covall / Sylvia: Dragoș Ionescu / Georges: Florin Mircea jr. / Ana: Cătălina Ieșanu / Alice: Ecaterina Hățu / Eva: Irina Ivan / Alan: Dan Grigoraș / Loulou: Lolaș

PUBLICITATE

Sacrificiu și salvare, în *Faust* industrial

Un spirit, nu știu dacă rău sau bun, mă ia de mîină. Mă ridic de pe scaun și-l urmez. Are veșminte albe, chipul aduce a porcușor, iar urechile roz îi tremură la fiecare pas. Mă abandonează și iată-mă înaintînd în coloană, singură printre străini, pe alea de iarbă presărată cu flori, spre împărăția lui Mefisto, acolo unde-i dus și Faust, spre a uita de dragostea Margaretei. Duhurile dansează nebunește, muzica bubuie, niște spirite zboară țipînd pe deasupra capetelor noastre, stropindu-ne cu apă, în timp ce altele scuipe flăcări. Cum am ajuns aici?

Veronica D. Niculescu

La ora cînd se lasă întunericul, la margine de Sibiu, lumea merge la uzină. Uzi-na Simerom, undeva lângă Podul Gării, unde o hală industrială imensă a devenit sală de teatru. Arăți invitația portarului și intri în holul tapetat cu pinze negre. Mefisto ți se arată pe niște ecrane, ești martor la pariul cu Dumnezeu.

„– Îl știți pe Faust?
Doctorul?
Robul meu...
Intr-adevăr, un rob smintit...”
Dincolo de rai e scena. Ne așezăm în gradene. Pe scenă și de jur împrejur, maldăre de zăire: într-un colț, o vulpe și un iepure împiați, un glob pă-mintesc, un

schelet, un șir de bănci de lemn ca în școlile anilor '70.

Bătrînul Faust (Ilie Gheorghe) trage o carte din raft. Se prăbușesc toate, mai că-l omoară avalanșa... Ezită cu cupa de otravă în mîină. E lună plină, iar chipul lui Mefisto (Ofelia Popii) se arată lugu-bru, proiectat dincolo de geamurile înalte. Nori întunecați cutreieră cerul. Un labrador negru năvălește în casă – cum să nu-l lași, e simpatic, doar un pui jucăuș –, dar iată-l cum dispare în dulap și-n locul lui apare Mefisto însuși, un Mefisto cu sîni, dar cu sex de bărbat, groaznic schimonosindu-se în demonstrații de forță.

Spirite se ivesc de peste tot, de sub podeaua cutremurată, de dincolo de zidurile prăbușite. Frageda Margareta intră în poveste, intruchipată de șapte fete, prea dulci pentru ca bătrînul să poată rezista promisiunilor diavolului. Contractul se semnează cu sînge.

În Noaptea Valpurgiei

Cu una dintre iluzoriile Margarete prăbușită pe pat la lăsarea nopții, o parte a podelei culisează, pereții înalți se deschid, o altă scenă imensă, de foc, înalteaază spre noi, și iată, cînd lumile de aici și de dincolo se mișcă înapoi și-nainte, e chiar iadul cel care ne înghite.

Conduși de spirite, înaintăm cu toți pe iarbă crudă, înnebunitor mirositoare, spre tărîmul Mefistofelic, în Noaptea Valpurgiei, unde amețitor se-amestecă duhurile, unde femeile frumoase dansează laolaltă cu vrăjitoarele în instalații strani, cocotate pe schele, suspendate, în instalații manevrate industrial, relieve ale uzinei neașteptat convertite, iar diavolul roșu ia alt și alt chip, vorbind cu alte și alte voci. Prin apă și foc trecem cu toții, în timp ce Faust, acum tînar și frumos, însă neputincios, nu o va putea salva pe Margareta. Frumoasa dezgolită e dusă pe umeri de îngeri, iar noi vom reveni, cu ultimele puteri, la locurile noastre, în fața scenei unde calfele construesc coșciugul, cîntînd.

Cu ochii lipiți

Lipsa, Datoria, Grija și Nevoia se arată lîngă tristul Faust. „Se-apropie o soră, se apropie Moartea”, anunță ele. Și Moartea (Pali Vecsei) se ivește, în rochie strălucitoare. „Cine ești?” „Sînt cea din fața ta”. Miinile uscate dezvelesc o construcție ciudată: e chiar macheta sălii unde se joacă. Faust se ține pe el însuși în mîină, o jucărioară atît de ușor de strivit între degete. Lipsa, Datoria, Grija și Nevoia îi închid ochii, lipindu-i fișii de leucoplast. „Oamenii toată viața lor sînt orbi. Tu, Faust, fii acum, la urmă!”, iar Faust e sărutat de Moarte pe

SCENARIU

Esență de Goethe

Spectacolul are la bază un scenariu de 40 de pagini, rezultat din traducerea lui Ștefan Augustin Doinaș. „Scenariul acestui spectacol se bazează pe fragmente de text, pentru că altfel piesa, jucată integral, cum au făcut-o nemții acum cîțiva ani, durează zile. Dar este un spectacol bazat pe text, pe esența textului lui Goethe”, a explicat Silviu Purcărete.

Faust se mai joacă pe 29 septembrie și pe 1 octombrie, în cadrul Festivalului Teatrelor Europene de la Sibiu (28 septembrie – 28 noiembrie), dar și de-a lungul stagiunii abia începute.

De la premiera din 20 septembrie, *Faust* s-a jucat cu casa închisă seri la rînd.

SUCCES

Mefisto, o stea blondă

Nu mai puțin de 80 de artiști a folosit Silviu Purcărete în *Faust*, superproducție desfășurată pe o suprafață de 1.500 de metri pătrați. Practic, joacă toți actorii Teatrului Național „Radu Stanca” din Sibiu, precum și studenții, care interpretează zecile de roluri de duhuri, îngeri, spirite, maimuțe, vrăjitoare, doctori, paji, poeți, arhangheli, licurici, troli, elfi, gnomi.

Faust este interpretat de Ilie Gheorghe, de la Teatrul Național din Craiova, care s-a declarat un actor norocos, fiindcă se află la al unsprezecelea rol încredințat de Purcărete.

Steaua incontestabilă este Ofelia Popii, cea care îl joacă pe Mefisto atît de bine încît, după cum au spus mai mulți critici după premieră, Faust pare în anumite momente că îl secondează pe Mefisto. Ofelia Popii face un tur de forță și sensibilitate, schimbîndu-și figura, vocea și întreaga înfățișare de-a lungul spectacolului în care este actor, cîntăreț, gimnast, acrobat, femeie și bărbat deopotrivă.

tîmplă. Și totuși, Silviu Purcărete, cel care-o sacrifică pe Margareta, îl salvează pe Faust. În delirul final al lui Mefisto, prea devreme fericit, trupul din sicriu e furat de spirite. În timp ce Faust zîmbește de după ferestre, Mefisto plînge și se jeluiește, dar nu pentru mult timp: are de unde-și alege noua victimă, căci sala e plină. Poate vei fi tu, poate voi fi eu...

Ofelia Popii și Ilie Gheorghe, Mefisto și Faust

Elizaveta Bam

„Exact ca un concert normal”

Pe 30 septembrie, în cadrul MultiSonic Fest, în Sala Mihail Jora a Radiodifuziunii Române, opera bufă *Elizaveta Bam* se reformează. Apasă pe pedala unui diptic esențial în noua formulă de reprezentație: textul și muzica. Experimentul propus de creatorii spectacolului presupune o exfoliere a acestuia. E ca și cum, după ce ai repetat câteva luni la o montare care e aproape gata, te întorci la prima replică din text. Acest tip de purificare – mai ales în cazul unei montări baroce, cum e *Elizaveta Bam* – te pune față-n față cu o strategie de joc directă și frustă.

Interviu realizat de
Mihaela Michailov

S-a modificat ceva din spectacolul Elizaveta Bam pentru reprezentația de la Radiodifuziunea Română?

Nu s-a modificat nimic. Soundtrack-ul spectacolului și zgomotele care se creează la finalul primei părți și la

finalul celei de-a doua – cele două epilozi – sînt esențiale în dinamica spectacolului. Imaginea este una absolut neutră, actorii sînt îmbrăcați în costume formale, apar la rampă cu partiturile în față, cu orchestra în spate, cu corul pe gradena pe care stă, de obicei, corul. Totul se desfășoară exact ca un concert normal.

Credeți că, în acest context care dă o cu totul altă dimensiune muzicii și textului decît la Bulandra, unde percepția e una sincretică, spectacolul va fi receptat altfel?

Absolut. Pentru că forța textului rămâne neapărată și nepotențată de imagine și de mișcare. Practic, sensurile se transmit exact ca la un spectacol-lectură, fără alte artificii. Se pierd imaginea, atmosfera, soslul, dar este strict problema expunerii muzicii într-un concert și devine pentru noi toți o experiență să vedem cum se adaptează structura spectacolului la un alt cadru. Cînd făceam repetițiile muzicale, ne-am gîndit că, de multe ori, repetiția, ca sunet, este mult mai bună decît spectacolul. Textul se transmite mai ușor și mai limpede decît în spectacol, care are cifrul lui, povestea lui Daniil Harms fiind atît de smintită și de ciudată. Modalitatea de a comunica direct textul și muzica e cu atît mai interesantă cu cît vine în urma spectacolului. E ceva acumulat și toată lumea e curioasă să vadă care vor fi stările actorilor în timp ce vor interpreta, fiind obligați să renunțe la mișcare și la relațiile pe care le aveau între ei. Se vor crea legături noi care, dintr-odată, țin de alt

tip de comunicare a materialului muzical. Eu vreau să nu existe nici un fel de relaționare pentru a provoca un conținut nou în spectacol. Se neutralizează imaginea, mișcarea și ajungem la o dezbăcărare de elementele de joc, la o despoavărare de toate aceste ingrediente, la starea pură a textului. E ca și cum l-ai asculta la radio. De altfel, spectacolul e la Sala Radio.

Recurgeți la o de-teatralizare?

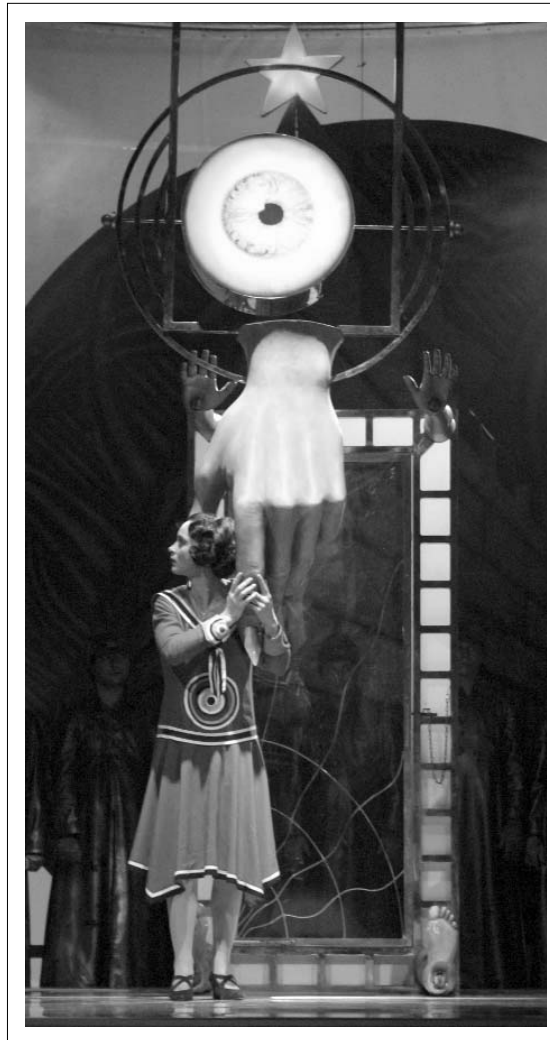
Da, și cred că e benefică pentru toată lumea. E o încărcare bună a actorilor în momentul în care vor juca spectacolul din nou pe scenă, pentru că le dă o cu totul altă dimensiune asupra întregii montări. Toți așteptăm să vedem cum e fără mișcare și fără acțiune, pentru că spectacolul a fost construit pe bucățele, dar cu toate componentele lui activate, pornind de la învățarea textului și a muzicii, urmată imediat de mișcare. Muzica a fost compusă pe parcurs, în timp ce se repeta.

Propuneți o operă bufă minimalistă?

E minimalismul împins la extrem. Nici măcar costumele nu mai sînt folosite.

Un work-in-progress.

Exact așa a fost și spectacolul conceput – dintr-una într-alta. Acum experimentăm calupul și eu sper să se creeze emoție și interes doar din muzică și text. Propunem o altă formă de exprimare a aceluiași discurs.

Elizaveta Bam

Operă bufă de Irinel Anghel pe textul lui Daniel Harms

Regia: Alexandru Tocilescu

Scenografia: Dragoș Buhagiar

Cu: Crina Mureșan, Mihai Constantin, Virginia Mirea, Vlad Ivanov, Șerban Cellea, Irina Petrescu, Ansamblul Pro Contemporană: Irinel Anghel, Sorin Romanescu, Andrei Kivu, Virgil Oprina, Constantin Ciomenchi, Cristian Bulgaru, Andrei Marcovici

„EDUARD AL III-LEA DEZBATE ACUT TEMA ONOAREI”

Repetăți acum la Teatrul Național din București Eduard al III-lea de Shakespeare. Ce-ați vrea să spună acest text în 2007?

Doă lucruri care mi se par esențiale mai ales acum. În primul rînd, *Eduard al III-lea* este o piesă care stă ascunsă de sute de ani și e extrem de puțin cunoscută. Preocuparea pentru ea se poate cupla cu interesul pe care l-am avut și pentru *Elizaveta Bam*, și anume descoperirea, decriptarea și reprezentarea unui text despre care se știe foarte puțin lucruri. În România, piesa nu a fost pusă în scenă niciodată. S-a montat în Țara Galilor și

la Royal Shakespeare Company, în rest n-a avut absolut deloc impactul celorlalte texte ale lui Shakespeare, deși valoarea poetică, literară și spectaculară e extraordinară. Textul are un potențial liric care mi se pare atît de puternic încît încă nu știu cum să echilibrez poezia și acțiunea, ce să accentuez mai mult. În al doilea rînd, e susținută puternic filosofia războiului, a luptei, a sacrificiului. Mai mult decît atît – și asta pentru publicul românesc poate fi extrem de stimulant –, textul debăte acut și profund tema onoarei, a cuvîntului dat și respectat, a simțului răspunderii. Cred că e nevoie de aceste referințe.

Ați actualizat textul?

Deloc. Am lucrat pe text împreună cu traducătorul în așa fel încît să nu sune nimic fals. Ideea a fost să avem un text care să poată fi spus ușor, fără topica – „strîmbă” astăzi pentru noi – din dramaturgia lui Shakespeare.

Care sînt elementele care țin de lectura cu miză actuală? Ce semnale contemporane transmiteți prin spectacol?

De pildă, începutul spectacolului e un meci de rugby, proiecțiile vor fi benzi desenate și

vom avea și alte, hai să le spun, categorii de imagini ancorate în realitatea contemporană, poate o să ajungem și la graffiti. Spațiul e de o cîudată neutralitate și în același timp de o mare neutralitate, mă refer la poarta de aramă care se mișcă permanent, costumele și căștile sînt de motocicliști. Sînt elemente care țin de un imaginar al zilelor noastre. Citatul contemporan e permanent prezent pentru că nu ne interesează localizarea temporală a textului, ci sensul lui astăzi. Limbajul imagistic este al nostru.

Sfârșit de festival cu T

În timpul unui festival de anvergura celui dedicat lui George Enescu ar fi fost ideal să nu mai fi avut acces la televizoare. Sau la ziare, dacă așa ceva ar fi putut fi imaginabil. Să nu mai aflăm nimic despre starea mișunii de cenzură, despre ce a mai spus sau nu un lider politic sau altul. Să ne fie indiferent ce se întâmplă cu piesele camerale legate de sarcina Andreei Marin sau sarcinile simfonice ale MAE cu privire la organizarea Summit-ului NATO. Atâtea multe nimicuri, de la noi sau de aiurea, ce perturbă capacitatea de absorbție a investițiilor muzicale, în loc să ne ocupăm și să ne concentrăm doar asupra muzicii. Așa, în sine, fără alte raportări.

Bedros Horasangian

Doar ea, muzica, să existe și doar pentru ea, muzica, să existăm și noi. Ar fi așa ceva posibil vreodată? Puțin probabil. Nu putem trăi *in vitro*. Nici în abstract. Muzica a devenit fapt de viață, atunci când nu e doar un gest monden. Astfel că va trebui să avem acces la muzică în condiții de normalitate, adică acea anormalitate, nu doar sonoră, la care ne-am adaptat și de care sîntem seduși. Așa ajungem și la concerte, așa avem parte și de audiții radio și transmisii televizate, atunci când nu reușim să și citim cite ceva de prin puținele exemplare din media scrisă care acordă cit de cit spațiu evenimentelor festivalului. Remarcăm, dincolo de prestația vechilor „breslași” ai comentariului

și criticii muzicale – o zonă cam bătrînicioasă, la propriu și la figurat, fără prea multe noi nume, dacă nu greșim cumva... – consecvența și interesul real al cronicarului de la „Cotidianul”, publicistul Sever Voinescu.

Mediatizarea propriu-zisă a fost generoasă, altminteri, cam peste tot au apărut bannere și afișe, cine a vrut să știe ce și cum sau chiar să și participe a avut posibilitatea. Dincolo de faptul că doar la Sala Palatului și doar la cîteva concerte s-a depășit cota de spectatori pînă la limita superioară a suportabilului. Nu intrăm în exemple și detalii, dar o singură secvență ni se pare sugestivă: o jună doamnă, în rochie de recepție, cu umerii goi și rochie strîmțată de mătase, cu coafură ca pentru nuntă și pantofi cam de 12 centimetri,

obligată de ceilalți spectatori, deranjați de proțapirea în fața lor, să stea pe vine, mai bine de jumătate din *Concertul Nr. 5 pentru pian și orchestră*. Cu Evgeni Kissin la pian și Sir Colin Davis la pupitrul ultrafaimoasei London Symphony Orchestra. O singură întrebare-nedumerire: ce a înțeles acea doamnă din concert, obligată să stea într-o poziție mai mult decît incomodă și greu de suportat? La pauză, am dat din nou peste ea, îi mergea gurița iute-iute. Întreținînd o doamnă „bine”, simandicoasă, de dincolo de fruntariile României; avem convingerea că socializarea s-a produs, iar ceea ce era de obținut s-a obținut. Atît. Nu pricepem și pace, de ce la EXTRAORDINARE concerte de la Ateneu, cu Murray Perahia sau trio Beaux Arts, cu Martha

Sir Colin Davis

Trio Beaux Arts și LSO

Argerich sau Abdel Rahman el Bacha, cu Zukermann Chamber Players sau surorile Labeque, mai rămân suficiente locuri goale, iar la Sala Palatului, în condiții nu foarte grozave – inclusiv escaladatul scărilor este o povară pentru mulțimea de unchi și mătuși care dau buzna ca să vadă și, eventual, să și audă marile nume – este, a fost deja, o buluceală de nedescris? Am înțeles de foarte mulți ani că genul simfonic atrage mai multă lume decât muzica de cameră. OK, cum zice tot românul de astăzi. Dar tot nu pricepem și de ce? Când miezul marii muzici este acolo, într-o simplă sonată sau un bine articulat cvartet. Renunțăm să insistăm la aceste nedumeriri, oricum fără nici o finalitate. Nici măcar epică.

London Symphony Orchestra – o adevărată mașinărie muzicală

Ce-am reținut, după gustul nostru și capacitatea noastră de a ne adapta la stilul cam de spartachiadă a festivalului. Ultima săptămână a debutat cu un excelent dirijor, din clasa de submarine muzicale cu propulsie nucleară pe care rușii le-au tot livrat Occidentului: Valeri Gergiev. Cu Rotterdam Philharmonic, o orchestră recent intrată în circuitul marilor orchestre, cu *Simfonia a 7-a* de Mahler – în disputa simfonică Mahler-Bruckner, 3-0 pentru Mahler –, excelent redată în toate chițibușurile ei timbrale, cu sonorități suficient de bine articulate ca să ne pregătim de venirea celui mai bine pus la punct mecanism orchestral numit London Symphony Orchestra. Gergiev veșnic neastâmpărat, musculos, elastic, până la limita de a nu sări peste calul partiturii. Elenul Leonidas Kavakos, care a mai fost pe la Festivalurile „Enescu”, cuvincios, dar fără strălucire în *Concertul pentru vioară în re* minor de Sibelius, mult mai bine au răsunat rotterdamezii în Enescu și Wagner, eleganța partiturii lui Enescu ieșind în evidență precum mizericordiile din *Tristan și Isolda*. Cam asta fac marii dirijori: scot minuni din mici detalii și au grijă de ansamblu. Restul vine de la sine.

Minunea săptămânii a fost prezența la București a veteranului Menahem Pressler, unul dintre fondatorii celebrului trio Beaux Arts. Cu un program Beethoven, *Geistertrio*, Enescu, *Serenade Lontaine* – prezentat prin ostrădia marelui admirator, promotor și interpret enescian numit Sherban Lupu – atenție, violonistul, și nu pianistul Radu Lupu – și Schubert, un trio în mi bemol major, cei trei muzicieni ne-au lăsat fără glas. Rar am mai avut parte de o asemenea finețe a decriptării unei partituri, rar am mai văzut

o asemenea colaborare, intensă și atentă, între muzicieni. Menahem Pressler, pianist care a lucrat și cu Enescu însuși, decenii în urmă, ne-a dovedit că bucuria muzicii este enormă și că este o mare fericire și pentru cei care o practică și nu doar pentru cei care o consumă. Am uitat să menționăm că am văzut-o zilele trecute prin sală și pe Lorry Wallfisch, o altă distinsă personalitate care a colaborat cândva cu maestrul Enescu. Tot îngrămădim cuvinte unele după altele, când doar muzica ar trebui să lucreze.

O surpriză agreabilă a fost Basel Chamber Orchestra, cu două pianiste de bună anvergură, într-un concert pentru două pianе de Mozart. Și apoi să sârim la London Symphony Orchestra, ca să dăm Cezarului ce-i al Cezarului. Am fost gazdele unei extraordinare mașinării muzicale. Fiecare notă are dichisul ei, fiecare instrumentist, că este el violoncelist sau fagotist, își respectă cu atenție și concentrare rolul și locul în orchestră. Așa au cîștigat reputație britanicii, cu meticulozitate și răbdare. *Simfonia Fantastică* a lui Berlioz a răsunat exemplar, într-o sală unde cu greu sună bine ceva, Horia Andreescu colaborând atent și minuțios și cu cel care l-a înlocuit pe Maxim Vengerov, junele Joshua Bell. Violonist de factură romantică, cu multiple resurse tehnice și virtuozități bine exploatate, Bell a incitat publicul bucureștean, care abia așteaptă să se însuflețească. Mai ales la Sala Palatului, obișnuită cu ropotele de aplauze și delirul entuziasmelor de tot felul. De această dată, pe bună dreptate. O seară integral Beethoven cu Sir Colin Davis și LSO a beneficiat și de prezența melomanului domn Ion Iliescu, care a savurat din plin și *Imperialul*, și *Eroica*. Pianistul Kissin, un fel de Toader Paleologu mai împlinit și mai puțin scoțos – ES Ambasadorul nostru la Copenhaga ne-a turtit fesul când a pomenit, foarte grav și tepos, chiar în aceste zile de festival, de, cităm, „cultura se poate mai lesne promova prin penetrarea muzicii”, iată ceva alt de adînc spus și gândit încît ne lasă vizatori pe durata medie a istoriei –, plin de virtuți, dar nu foarte beethovenian, după gustul nostru. Faptul că va face o integrală cu concertele de Beethoven și cu Colin Davis/LSO îi dă un plus de prestigiu. Atît. „Eroica” lui Sir Colin, care în curînd va face 80 de ani, dar dacă nu am ști, nici nu am bănui că și marii muzicieni îm-bătrînesc – la o adică, în prag de similară aniversară poate că nu ar fi stricat să-i fi găsit și lui Valentin Gheorghiu o fereastră prin atîta românime programată în festival... –, exemplară. Vom încerca să amintim de ultimele concerte în următoarea și ultima noastră intervenție informativă.

» **London Symphony Orchestra este cel mai bine pus la punct mecanism orchestral. Fiecare notă are dichisul ei, fiecare instrumentist, că este el violoncelist sau fagotist, își respectă cu atenție și concentrare rolul și locul în orchestră. Așa au cîștigat reputație britanicii, cu meticulozitate și răbdare.**

BÉJART BALLET LAUSANNE LA FESTIVALUL „ENESCU”

Capul lui între picioarele ei

Mihaela Michailov

Orice repetiție e un prolog al spectacolului, un intro care îți schimbă poziția privirii pentru că te pune într-o situație de spectator diferită de cea din timpul vizionării obișnuite. Deși ești în sală, te simți mult mai inclus în mașele montării. Ești parte a indicațiilor care fac sub ochii tăi spectacolul. Repetiția deschisă a companiei de balet Béjart, care a prezentat la Teatrul Național, pe 21 și pe 22 septembrie în cadrul „Întîlnirilor JTI”, spectacolul *L'Amour – La Danse*, a început cu o tatonare a scenei. Dansatorii căutau să se poziționeze cît mai exact și mai vizibil în funcție de adîncimea ei, erau ocupați să-și găsească locul. Reluau aceeași mișcare ca să testeze unghiul care îi favoriza cel mai bine și încercau să păstreze un echilibru tensional prin fracturarea și brusca omogenizare a ansamblului. *L'Amour – La Danse* e structurat pe principiul acumulării și spargerii cu-

plurilor. Ca și cum ai scăpa pe jos un ceas și toate roțițele senzoriale s-ar face zob. Numai că împrăștierea afectivă „se strînge” extrem de rapid după inevitabila fisură și unitatea se reconstituie într-o formulă de expresie preponderent clasică. Spectacolul e un complex de cupluri, un modul de doi la doi extins și „înghițit” brusc în bula de tensiune și acalmie dintre cei doi. Multiplicarea funcționează tematic și corporal și e, de fapt, o reciclare a unei oglinzi cu o singură imagine cînd dilatată, cînd contractată.

Pe ritmuri de tobe africane, un el și o ea se hirjonesc, trec unul pe sub celălalt, merg în patru labe ca două animăluțe super excitate. Mișcările le sînt preluate de un alt cuplu într-o evoluție de tipul ia și dă mai departe.

Maurice Béjart e parte consistentă din istoria coregrafiei secolului XX. Și ca orice vitrină aranjată după toate regulile gustului clasic, merită atenția cuvenită.

PALINDROMAN

Șerban FOARȚĂ

Roșul ușor e rozul iluzor

(Continuare din numărul trecut)

„Mișcarea urechilor iepurilor filmelor“ ș. a. m. d. aduce cu „capacul cutiei închizătorului“ și alte concatenații genitive ale limbajului cazon. O știu, adăugă Vasile Elisav, din pricină că mi-am făcut stagiul militar, plus concentrările, întocmai și la timp. Voi, fericitelor, n-ați avut parte de „cu cîntec, înainte, marș!“, grație intempestivei dispariții a cuplului odiosinistru. Altfel, în loc să țeseți la război, ca, odinioară, Penelopa, ați fi făcut, cu noi, războiul, fie pe cel îndealvea, fie pe cel parodic sau postis, al bătațiilor la lada cu nisip.

— La, la, la, la, la lada.
— Ba la, ba la, balada...
— Mă cheamă Laura.
— Nu Laura.

— Ba Laura, în cazul ăsta, tot te cheamă.
— Balaura?
— Nu balaura.
— Ba balaura.
— Nu babalaura.
— Baba Laura, în cazul ăsta, tot te cheamă.

Profesorul Vasile Elisav, după ce fetele își încheiară *expressis verbis* vocaliza, nu pierdu ocazia unei mici digresiuni de *gaya scienza*, ceea ce o făcu pe Nora Aron să ricaneze:

— Iar ne jucăm de puia-gaia știința?
— De-a puia-gaia știința nouă, vicoasă, voioasă, Carmen Carpen.
— De ce nu, zise Elisav, căruia *Baba Laura* i-o evocase subit pe Dulcinea lui Petrarca. Numai că „Baba Laura“ putea să-i spună exclusiv stră-, la puterea n-a, nepotu-i Donatien Alphonse François, inenarabilul marchiz de Sade.
— De Valea Sadului, preciză Nora.

— De Sadoveanu, plusă Carmen, într-o doară, spre iritarea profului Vasile, pentru care simpla *chasse courre* (sau *ne-courre!*) pe care, ani în șir, o practicase, cu spor, Ceahlăul prozei noastre, nu constituia o probă necesară și suficientă de sadism. Cruzimea vînatării, spuse el, e una, pur și simplu, puerilă. Nu-i de mirare că atacul cerebral, pe care-l suferise, pe la vreo 75 de ani, Ceahlăul, îl făcuse să involueze la condiția unui limbaj strict infantil, în care pușca era, iarăși, puca: „Nu dau puca, nu dau puca!“. Altminteri, n-am motive să țagădui că Ceahlăul nostru, mai tot timpul, o va fi dus ca un marchiz, ca *le marquis*...

— ... de Carabas, exclamară Nora și Carmen, simultan.
— Exact, conchise Elisav. Revenind, însă, la acest cvasi-marchiz de Sadoveanu, sadismul său, cit va fi fost, n-ar fi putut să aibă anvergura, necum alambicarea fără margini a lui Donatien Alphonse François... Pe lângă geometria plană, dacă nu chiar „aplatizantă“, a cuplurilor cite-ncearcă, -n iubire, să se facă una (al căror vis e, deci, acela al lui Ion Barbu: „Dreapta Simplă“, — al căreia rămîne punctul), gustul Divinului Marchiz pentru o geometrie-n spațiu, cu multe, cit (și tot) mai multe pro(b)leme, corpuri și figuri, e nu se poate mai baroc; de unde și o rece febră, la el, a tehnicii în sine, a unui *stil para los cultos*, mirific și ornamental. (Nici matematicii, de altfel, barocul nu i-a fost străin, — cu *Flori geometrice*, de pildă, un Guido Grandi ilustrîndu-l.) În rest, cum marile ansambluri implică cel mai strict dresaj (cu fluierul și/sau cravașa), gimnastica pierdu, în Sade, un eminent „piramidist“ (cultismu-i însuși, de altminteri, nefiind unul practicabil fără un pic de culturism).

— Pe-asta, de unde ați mai scos-o, întrebă Nora și Carmen simultan.
— Dintr-un volumaș de Șerban Foarță.

(Continuarea în numărul următor)

Juan Manuel de Prada – un roman contrariant

Atunci cînd te gîndești la unul dintre cei mai reprezentativi scriitori ai Spaniei momentului – mă refer la acei scriitori care pot fi încă considerați tineri, deși faima li s-a răspîndit deja într-un număr însemnat de țări –, Juan Manuel de Prada este printre favoriți. Nu a împlinit încă patruzeci de ani, dar este deja considerat de către o revistă

de prestigiu printre primii șase scriitori ai Europei. A obținut numeroase premii și a beneficiat de nenumărate traduceri, cel mai important lucru de menționat fiind probabil acela că a primit extrem de prestigiosul premiu Planeta (probabil cea mai cunoscută distincție hispanică după Cervantes), pentru romanul *Furtuna*.

Luminița Marcu

Cum auzisem de numele lui în diverse contexte spaniole, dar nu-i citisem cartea, m-am grăbit să umplu golul de neiertat. Cartea în ediția ei românească se mai găsește probabil în librării, este un obiect frumos, cu coperte tari și supra-copertă lucioasă ce reproduce un detaliu din tabloul despre care se vorbește în roman (cam

cum ar fi fost „Cina cea de taină“ pe coperta lui Dan Brown), cu o fotografie cocheta a autorului pe ultima clapă, în fine, tot dichisul. Cu o singură excepție: n-am putut să mă dumiresc de nicăieri cînd a apărut acest roman în Spania și în ce an a obținut premiul Planeta.

M-am lămurit pe net, desigur: fenomenul s-a întîmplat în 1997. Merită amintit faptul că Juan Manuel de Prada avea la momentul respectiv 27 de ani, iar premiul Planeta nu este în nici un caz un premiu de încurajare a tinerilor.

Acestea fiind spuse, să trecem la lectura cărții. Neversimila asemănare cu romanul mai sus pomenit al lui Dan Brown e izbitoră. Povestea curge exact în același fel, cu aproximativ același tip de personaje și cu o tramă suficient de senzațională încît să atragă publicul larg. E ceva, desigur, în stilul de scriere care o face foarte diferită stilistic de simplitatea comercială a lui Brown, dar pînă la formă, conținutul este cel care prevalează.

Un tinăr asistent universitar spaniol, deprimat din cauza serviciilor academice îndelungate pe care le-a suportat de dragul unui post „definitiv“ în feuda universitară, ajunge la Veneția pentru a contempla un tablou care făcuse obiectul tezei sale de doctorat:

„Furtuna“ de Giorgione. Exact ca în cazul *Codului lui da Vinci*, impulsul e de a căuta tabloul respectiv și a-i aprofunda detaliile. Fiind vorba despre o pictură mult mai puțin celebră, cititorul are astfel o trăire mai complexă, simțindu-se cumva printre inițiați. Prilej pentru scriitor de lungi și savante analize ale tabloului, cu divagații spre istoria artei și comparații între interpretări diverse.

Pictura fiind una destul de misterioasă, variantele sînt și ele numeroase. Fundalul pe care se petrece povestea este cea mai clișeizată dintre Veneții.

Deși este înfierată imaginea turistică, iar japonezii în vîrstă sînt numai buni de batjocorit de către un localnic înăcrit în rele, dar dotat cu o limbă ascuțită, Veneția cea inaccesibilă turiștilor este la fel de previzibilă, doar că în registru mai degrabă literar: un oraș mort și morbid, care înghite intrusul într-un vîrtej al morții din care acesta nu se mai poate sustrage, un oraș aflat pe marginea prăbușirii: „Nimeni nu poate salva Veneția, nimeni nu poate s-o salveze de la pieirea la care a fost osîndită din ziua cînd a fost construită. (...) Centimetru cu centimetru, Veneția se scufundă încet, într-o agonie lentă și grandioasă. (...) Într-o zi nu vom mai fi un oraș, vom fi un cimitir submarin, cu palate ca mausoleele și cu piețe ample, ca să se plimbe morții. Dar datoria noastră este să rămînem aici pînă cînd va veni cataclismul, datoria noastră este să murim cu orașul care ne-a ales pentru sacrificiu. Nu se admit dezertări!“.

SEMNAL

Lucian Dan Teodorovici, *Cercul nostru vă prezintă*, ediția a II-a, revăzută și adăugită, colecția „Ego. Proză“, Editura Polirom, 216 pagini, 26,95 lei

Lucian Dan Teodorovici este unul dintre scriitorii cu care a debutat programul „Votează literatura tmărat!“.

„În pofida derizivunii însă, cartea lui Teodorovici e tristă, ca existențialismul de circiumă și gang. Tristețe amărită și sordidă, insidioasă ca o igrasie care-l îmbibă, finalmente, pe ipocritul spectator, ce moaie în tilma dulce a unei «bune conștiințe».“ (Șerban Foarță)

„O umanitate dezabuzată, cu înși cretini și femei epileptice care cad în biserică, un peisaj cu loseri jalnici și curve de doi bani, cu blocuri și vecini de un burlesc agresiv, totul adunat în persoana de existențialism parodiat a Naratorului.“ (Dan C. Mihăilescu)

„Un roman foarte bine scris (lucru rar înfîlțit la scriitorii tineri), corect, care se citește dintr-o răsulare, cu dialoguri spumoase, meditații pe măsură și întîmplări relativ puține care, chiar dacă lasă uneori impresia că acțiunea trenează, plac prin amestecul inteligent de umor, inedit și absurd gratuit.“ (Marius Chivu)

Mariana Codruț, *Nudul Diane*, colecția „Ego. Proză“, Editura Polirom, 192 de pagini, 19,95 lei

Romanul Marianei Codruț – o incursiune vie și tensionată în lumea românească actuală – îl are ca protagonist pe Pavel, un tinăr care pendulează între două obsesii: iubirea mare, centrală, pentru Veronica, o fată cu care a copilărit și care a murit în Spania, unde plecase la lucru, și obsesia pentru Diana, care-i declanșează amintirile, printr-un cuvînt de alint, precum madlena lui Proust. Relația Pavel-Diana, întinsă pe întregul roman mai mult în mintea protagonistului, este însă doar un paravan, un mediator pentru marea dragoste rămasă în trecut și închisă de destinul tragic al Veronicăi.

„O scriitoare care scrie simplu și relaxat despre lucrurile grave.“ (Luminița Marcu)

„Mariana Codruț are ceva din temperamentul artistic al mult îndrăgitei de franceze Françoise Sagan.“ (Alex. Ștefănescu)

„Cit despre atitudinea Marianei Codruț față de textele sale, am impresia că scrie cu o demitate de samurai. Realitatea imediată o «jignește». Iar Mariana Codruț se răzbuună, ca într-un nobil suicid, scriind în singurătate.“ (Florin Lazărescu)

Aglomerarea de clișee m-a contrariat

Povestea nu se abate de la rețetă: o crimă încă din primele pagini, la care spaniolul asistă îngrozit într-o piață venețiană. Un inel misterios care zboară de la o fereastră și ajunge pe fundul unui canal (de unde va fi recuperat! Sigur că are o stemă și niște indicii care se potrivesc cu cele din tabloul!). Aparentul criminal trece o clipă pe la fereastra unui palat (cum altfel decât părăsit?) și are, desigur, o mască, acea mască de care se face uz și abuz în toate producțiile morbido-venețiene: masca cu fața albă și cioc, înspăimîntătoare, dacă n-ar fi devenit comică prin redundanță.

S-ar mai putea adăuga că tânărul spaniol este un amoretz aproape obsedat, că fantazează erotic cu fiecare tip de femeie italiancă pe care o întâlnește și că, fi-rește, se îndrăgostește de cea mai misterioasă și mai periculoasă dintre ele. Pentru picanterie se mai poate adăuga că dintre femeile italiene care defilează în roman nu lipsește „văduva neagră“, Diana, de sorginte mai degrabă sudică, siciliană, dar ce are a face? În Veneția se găsesc de toate! Trebuie să recunoșc că această uriașă aglomerare de clișee m-a

contrariat și poate mă face oarecum nedreaptă față de acest roman atât de tradus și de premiat. Dar atunci când așteptările sînt mari...

Contrapunțul este practicat cu stingăcie

Ceea ce diferențiază romanul de unul cu totul comercial este o chestiune stilistică. Juan Manuel de Prada și-a exersat un stil numit de criticii spanioli „baroc“. Analize minuțioase ale sentimentelor sau obiectelor, fraze lungi (foarte lungi) care amintesc de pretențiile de abisalitate ale romancierilor noștri din anii '60-'70, adică ceva ce trebuie să fi dat mare bătaie de cap traducătoarei. Pe alocuri, forma aceasta căutăată și muncită atrage atenția și chiar cteodată captivează, dar conținutul clișezat la maximum nu poate fi compensat de acest brocard stilistic, și el cteodată obositor. Ca să nu mai spun că alăturarea dintre povestea previzibilă, polițist-cultural-senzationalistă și introspecțiile nesfîrșite ale personajului principal masculin (mai degrabă abstinent și avînd mereu probleme cu erecțiile sublimate) este cteodată destul de kitsch.

O altă alegere iarăși ciudată este un

fel de repetiție contrapunctică a anumitor considerații: despre Veneția (cea cu orașul submarin populat de morți), despre femei (împărțite în tipuri, ca la Breban, cu sîni mici și tari sau moi și asimetrici, cu pielea muncită de alergării zilnice sau, dimpotrivă, cu „coapsele foarte albe și năpădite de celulită – poate că se frecau între ele în partea de sus – cu o textură pe care mi-am închipuit-o ca de făină, dar o făină caldută și cu cocoloase“), despre voyeurism (înferat, dar practicat asiduu).

Pe de-o parte, contrapunțul este practicat cu un fel de insistență nu întotdeauna justificată, pe de altă parte considerațiile un sînt tocmai originale. Ceea ce cteștigă însă simpatia cititorului rămîne atitudinea constant autoironică a personajului principal, ceea ce dă o importantă notă de autentic voci care se aude în această carte.

Un amestec straniu și ambiguu de comercial și stilistică migăloasă și un autor care trebuie probabil cunoscut mai bine, pentru a înălătura senzația contrariată pe care o produce această carte.

Juan Manuel de Prada, *Furtuna*, traducere din limba spaniolă de Lavinia Similariu, Editura RAO, 2006

CREPUSCUL CIVIL DE DIMINEAȚĂ

Emil BRUMARU

Delicatețea femeilor grase...

Delicatețea sufletească și trupească a femeilor grase. Ochii lor de păpușă barbăie (sau matrioșkă!), implantați în fețele rotunjoare, neașteptat de vii, de agili, imenși în umbra genelor dese, obturați ritmic de zbatearea lunguroasă a pleoapelor, umectați rapid de ele pe sclera mată și pe cornea transparentă, în contrast cu lentoarea voluptuoasă a tuturor mișcărilor rituale: micțiunea, defecarea... Bucile lor robuste, rubensiene, copleșitor de nesimțite și totuși atât de sensibile, de agreabile, de tangibile, de disponibile sub fustălanele căzînd în falduri late de catifea brodată cu fir de aur. Bijuteria sexului de un roșu violent, lucrat cu iluminată precizie: buzele mari babane, pline de carne macră, groase, vineții, de-a pururi mustoase, gustoase; buzele mici trandafirii, subțiri, lungi, fluturînd fragile și cleioase, aromînd gusturi acrișoare, împreunîndu-se angelic pentru a isca un lindic destul de tărcel, de treaz, vibratil, curajos, curios. Prăbușirea feselor, într-un amețitor vârtej de plăceri interzise, supte spre găurica creată, uneori clipocind ca un ochi ocult, a curului dumnezeiesc. (Li se potrivește atât de mult expresia: „purta o floriciță-n cur“!) Grația grăsunelor delicioase-n platoșele lor de muieri masive, grele, statornice în desfrîu; amînarea acaparatoare a gesturilor leneșe în sugestii echivoce prin lipsa, aparentă, de finalitate... Surîsul lor imobil, ocupînd o gură lacomă, plină de dinții cu strungăreața ademenitoare și de o limbă indulcită în saliva bogată, revărsîndu-se prin colțurile lipicioase ale buzelor umflate, cu zăbăluțe tandre... Valul somptuos al șoldurilor, cînd se scoală îndelung de pe vreun scaun sau divan, împingînd aerul într-un flux și reflux continuu... Oh, să fii sclavul unei femei uriașe, lascive, baudelairiene, cu părul căzîndu-i în cascade negre, sau blonde, sau roșcate, făcîndu-ți din șuvițele ei luscioase cătușe la mîini și la picioare,

eventual chiar un căluș mătăsos de plete, sufocîndu-te... Sau să fie dînsa sclava ta, cea care bea lapte de iepure dintr-o farfurie de cristal, sînd comod în patru labe, pe podelele de stejar ale castelului izolat în munți, în bătaia aprigă a jarului din gemineul imens... undeva... sub noorii înflorînd polimorf plafoanele înalte, printre curcubecele lichide de fustălanele căzînd în falduri late de catifea brodată cu fir de aur și de moarte asupra ei, cravașîndu-i alene popoul divin, fluerîndu-ți printr-un țîgal de argint ogarii de vînătoare, zvelți, virili, gîfînd băloși, gata s-o sfredzelească, clătîndu-i în canini mamelele atîrnate-n ciocirînii dadora de poftă, dispuși orîcînd s-o înnebunească cu burghiele fin ascuțite introduse în vințrele generoase, desfăcute nesățios, veșnic beante întru cea mai imundă luxură... Numai că plictiseala te-ar îndemna la jocuri și mai periculoase. Chînuit de o podagră moștenită, datorată arborelui genealogic scorburos, cu crengile cangrenate de vicii, țîntuit în fotoliul tău căptușit cu blănuri de veșeriță, ai descuia caseta de coriandru încrustat cu abanos, ticșită meticuloasă, din tată-n fiu, cu tarantule fragede, infometate bine, lăsîndu-le să fie îmbiate de transpirația abundentă a subsuorilor adînci ale bașoaldei favorite... Invadată, scotocită de insectele fremătătoare, mursecată de mandibulele minuscule dar feroce, inspectată febril prin cele mai intime unghere ale viscerelor ei primitoare, adevărat receptacol de senzații animale, difuze, teribile, femelă ar exploda în șîruri infinite de orgasme feerice, urlate, rostogolite bezmetic, dezarticulat, pe covoarele de iută împletită cu mixandre și clopoței mov, de pădure... Ai trăi o bucurie scelerată de copil bătrîn și muribund... îndopat cu droguri... fredonînd cîntece legendare de vitejie... proferînd șoptit țîpurituri morbide într-o chîndie strămoșească, săltată pe loc...

SEMNAL

Haruki Murakami, *Salcia oarbă, fata adormită*, traducere din limba japoneză și note de Silvia Cerchează, colecția „Biblioteca Polirom“, Editura Polirom, 440 de pagini, 32,95 lei

„Povestirile din *Salcia oarbă, fata adormită*, cu amestecul lor atent dozat de fanțeze debordantă și observație riguroasă, reușesc să surprindă realitatea în cele mai mărunte detalii și, în același timp, s-o submineze. Murakami face parte din acea specie rară de scriitori care izbutesc nu doar să creeze universuri neobișnuite și fascinante, ci și să-și călătorească cititorii în explorarea lor.“ (Time Out New York)

„În ciuda diversității lor, toate povestirile din volumul de față par să ni se adreseze cu o voce unică și seducătoare. În această voce, istorisindu-și aventurile pe teritoriul straniu și întunecat al sinelui, ne spune că un personaj pe nume Haruki Murakami încă mai caută, asemenea lui Don Quijote, ceva mai puțin fragil, mai puțin efemer decît compromisurile din care este alcătuită viața noastră.“ (New York Times Book Review)

Ryū Murakami, *Ecstasy*, traducere de Mihaela Butnariu, colecția „Biblioteca Polirom“, Editura Polirom, 328 de pagini, 23,95 lei

Ecstasy constituie prima parte dintr-o trilogie intitulată *Monologuri despre plăcere, lășitate și moarte*, care mai cuprinde *Melancolia* și *Thanatos*.

Personajul principal, Miyashita, este un tînar asistent într-o echipă de filmare, aflat la New York pentru a turna o campanie de promovare a unui star pop japonez. Aici îl întîlnește un cersător neobișnuit care îi dă un număr de telefon din Tokio. Intrigat, Miyashita sună, iar la celălalt capăt al firului se dovedește a fi Keiko, o femeie misterioasă care nu acceptă să-l întâlnească decît cu condiția să ia o pastilă de ecstasy în compania unei „amice de încredere“. Acesta este doar primul pas pe un traseu ce îl va duce spre experiențe tot mai tari, culminînd în sado-masochism extrem. Autorul acestui roman are propria viziune intelectuală și estetizantă, care merge dincolo de senzational, scoțînd la lumină diferitele niveluri ce conduc spre distrugerea psihică și chiar fizică, dar și senzația intoxicantă de libertate ce vine odată ce treci de zidul rușinii și îți îngădui să te amuzezi ca persoană. Iar Miyashita este prea hipnotizat de ceea ce i se revelează pentru a se putea opri.

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

„Sburătorul” remix

Citind extraordinarele *Memorii ale lui Lovinescu*, am avut sentimentul că mentorul cenaclului modernist mai și exagera. Mi se părea cu nepuțință că tabloul vanităților scriitoricești să fie atât de vast. Din păcate însă pentru mult-prea-amabilul Lovinescu (și din fericire pentru memorialistul cu același nume), unii dintre autorii noștri sînt un filon nesecat. Dovadă, epistola care urmează, trimisă prin *email* și făcînd vorbire despre tot felul de lucruri care nu mă interesează. Cîtuși de puțin. Fiindcă pe un critic îl interesează exclusiv *produsul* literar.

Evident, am modificat numele persoanelor și instituțiilor menționate în următorul mesaj. Dar savoaarea lui rămîne aceeași.

„Dragă Daniel, scuze pentru lunga dispariție; de astă iarnă, de cînd cu seria de conferințe despre Eliade, nu am mai vorbit. Sincer să fiu, nu am mai publicat nici un volum după *Eliade* și *Cioran*, pentru că mi s-a părut că parte din atmosfera receptării cărții fusese atinsă de tot felul de opțiuni politice și, sincer, asta mă plictisește teribil. Recunosc că nu vreau să fiu în centrul unor scandaluri; în mintea mea, așa avea ce spune în sensul noutății literare, noutății de idei, și nu mi-aș dori ca scandalurile să obținere aceste idei. Culmea e că la suprafață iese mereu altceva și speranța mea e că de acum înainte conjetura aceasta să nu mai fie confirmată. Am avut și am idei originale, în chimie și în literatură. Rolul meu e să produc lucruri de o noutate utilă, să fac proiecte care nu s-au mai făcut și care largesc paleta de expresii a momentului nostru literar.

În noiembrie 2007, la Gaudeamus, voi lansa două volume. Unul dintre ele este un scurt roman, cu aparență de basm, în care am topit istoria veche a familiei mele, cea din Sibiu. Apare în colecția Proză, la Curtea nouă, și nu rezist să nu

menționez că am avut o experiență pozitivă și îmbucurătoare în colaborarea mea cu Editura Curtea nouă. Am lucrat cu Răzvan Ionescu, care m-a invitat demult să le propun o carte. M-am străduit ca această construcție să nu fie atinsă de ieșiri sentimentale, lucru oarecum dificil, mai cu seamă cînd există și o oarecare componentă autobiografică.

Cel de-al doilea volum e o culegere de eseuri, articole și interviuri care apare la Editura Biotonic. Am avut bucuria că Ovidiu Mușat a acceptat să realizeze prefața pentru acest volum, al cărui titlu de lucru este *Primăvara, cînd e iarba verde*. E jurnalul indirect al transformării punctelor mele de vedere. Nu e vorba de un proces de americanizare, ci mai degrabă de cîștigarea unei identități bine definite, ceva care îmi permite să fac cultură română la 10.000 de km de locul faptei. E cumva precum cartea lui Leo din 2001, dar cu finalul diametral opus: eu mi-am descoperit propria Americă.

Mai am gata două cărți. Una dintre ele este un roman mai amplu, intitulat *Vreme de beție*. Celălalt volum este unul de istorie a ideilor. Cu asta, am trecut în sfera unei tematici mai apropiate de formația mea universitară; am publicat în ultimii ani (și e parte a dosarului meu academic) articole de istorie a ideilor științifice; pentru anumite componente ale istoriei ideilor știu foarte bine ce fac. Pînă la urmă, a ieșit un eseu de natură mai degrabă literară, cu o pronunțată componentă istorică, și cu mulți polimeri. M-aș bucura dacă 2008 ar vedea apărute aceste două volume. Așadar, despre asta va fi vorba în următorul an.

Mult succes în toate proiectele tale!

Cu prietenie,
Bogdan Craioveanu.”

De-ale festivalului

Plouă cu festivaluri în septembrie, scria zilele trecute un cronicar de la „Le Monde”. Între rațiunile invocate erau revenirea studenților în marile orașe și reapariția melomanilor avizați și a amatorilor de spectacole, care, spre liniștea directorilor de festivaluri, își rețin biletele în avans. Vara ar fi a spectatorilor diletanți. Poate.

Constat că în ajunul redeschiderii stațiunii, orchestrele își iau mai ușor bagajele și circulă în turnee. La București, Filarmonica din Rotterdam și Leonidas Kavakos au venit de la Festivalul organizat anual în Olanda de Valeri Gergiev și au plecat mai departe la Festivalul internațional de Toamnă de la Praga. Filarmonica din Dresda și-a inaugurat *Sinfonia a 8-a* de Mahler acasă, pentru a pleca via București spre Spania. Și exemplele se pot înmulți ușor. Turneele își au avantajele lor financiare și de prestață dar și dezavantaje artistice atunci cînd instrumentiștii încep să dea semne de oboseală. Nu știu cum a sunat simfonia a 7-a de Mahler la București, dar am ascultat-o într-o înregistrare de la Rotterdam și apoi în sala de concert la Praga. Ceea ce se simțea o respirație normală în concertul din Olanda, la Praga începuse să sune, pe alocuri, cu o gîfială și o grabă a dirijorului ce a condus totul dintr-o bucată, într-un avînt, fără pauze între

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Radio Europa Liberă, Praga

mișcări. Dar atașantului Gergiev i se iartă totul, iar Mahler venea după o primă parte strălucitoare, concertul de vioară al lui Sibelius, cîntat impecabil de Leonidas Kavakos.

Amicul meu, George Andrei, se întreba pe blogul lui new-yorkez dacă Festivalul „G. Enescu” a fost resimțit într-adevăr ca un eveniment, dat fiind că în puține cotidiane au apărut cronici după fiecare concert. Cred că vina nu e a organizatorilor festivalului, ci doar expresia lipsei de apetit cultural a unei presei ce nu se poate compara nici pe departe cu marile cotidiane ale lumii ce ne înconjoară. Doar în „Cotidianul” cronicile lui Sever Voinescu au fost încântătoare și pline de prospețime. În fine, un cronicar pentru care nu oricărui formații sau solist i se cuvîne apelativul de „cunoscut” sau „bine cunoscut”. Ca să nu mai spun că și bine-cunoscuții își au și ei serile lor de oboseală, fără inspirație.

O surpriză plăcută a fost descoperirea, în mijlocul Festivalului, că Radio Muzical și cel Cultural au intrat în fine în rîndul oamenilor, fiind difuzate și pe Internet. Așa am putut asculta cîteva din concertele transmise în direct sau redifuzate la orele după-amiezii, între care cel fără pereche al Trio-ului Beaux Arts. Și am putut aprecia efortul colegilor de la Radioul Muzical de a-i intervieva pe protagoniști și a le transmite interviurile în pauzele de concert. Li se întîmplă și altor radiouri mari, cu servere bine puse la punct de mai mulți ani, să nu facă față cererii și *stream*-ul să se întrerupă.

Sigur, am fost încîntat să ascult Suita a 2-a enesciană cu Filarmonica din Rotterdam (la fel ca și bisul londonez al Orchestrei simfonice londoneze sub bagheta lui Horia Andreescu), dar mi-ar fi plăcut să ascult întreg concertul orchestrei conduse de Gergiev, dacă tehnicienii erau ceva mai prompti în a reface legătura pe serverul căzut.

O cercetare sumară a presei străine mi-a adus un singur articol despre festival, laudativ, în cotidianul britanic „The Guardian”. Nu or fi corespondenții de la București melomani? Oricum, e în ton cu puținătatea informației ce pătrunde în presa străină despre România. Iar despre festivaluri internaționale, exceptîndu-le pe cele mari, cu tradiție, nu se prea scrie. Doar în cazuri de forță majoră, așa cum s-a întîmplat anul acesta cu Festivalul de Toamnă praghez, la care pianista Hel ne Grimaud și Orchestra Staatskapelle din Dresda și-au anulat concertul mult mediatizat și așteptat. La originea incidentului s-a aflat oficial o pedală defectă a pianului Steinway al Filarmonicii chehe. Organizatorii par să și fi încălcat contractul cu pianista, refuzînd intervenția acordurului acesteia. Neoficial, dar răspîndit în presă pînă în America, motivul a fost intervenția agresivă a directorului festivalului, care ar fi „amenințat-o” pe Grimaud, vorbindu-i fără respect după ce, spune pianista susținută de orchestra germană martoră, directorul a părut să fi bătut un pahar prea mult. De-ale festivalului, de-ale carnavalului...

Leonidas Kavakos

PUBLICITATE

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL
DE CULTURĂ SE
AUDE LA

radi)) i) oși

în fiecare vineri,
de la 21.10

Cu George Onofrei
și Anca Baraboi

FESTIVALUL FILMULUI POLONEZ DE FICȚIUNE

Masacrul asupra polonezilor din '40 – în versiunea lui Wajda

Am fost câteva zile în Polonia, într-o deplasare organizată de Institutul Polonez din București. Dacă la Varșovia s-a stricat vremea de cum am ajuns, la Lodz, unde am stat o zi, era frumos. Oraș muncitoresc încă din secolul XIX, Lodz păstrează fabrici și case din cărămidă, construite după 1850. O frumusețe. Investitori cu bani încep să le reamenajeze și să facă din ele case de locuit sau restaurante. Am făcut fotografii ca japonezii, după principiul „Cum a fost în vacanță?” „Nu știu, n-am descărcat încă pozele”.

În Manchesterul Poloniei – cum i se spune orașului Lodz (care se pronunță „ugi”), a filmat și David Lynch pentru *Inland Empire*. Atît de tare s-a îndrăgostit de oraș, încît la hotelul unde trage de obicei rezervă aceeași cameră, iar aceasta îi poartă deja numele.

Nu ne-am dus totuși la Lodz pentru turism, ci ca să vizităm celebra Școală de Film din oraș, fondată în 1948, la care au învățat cei mai mari cinești polonezi – Andrzej Wajda, Roman Polanski, Jerzy Skolimowski, Krzysztof Kieslowski sau directorul de imagine Pawel Edelmann. Rectorul, care e prieten cu Andrzej Wajda, ne-a spus că așteaptă și stu-

denți români, care pot face un an pregătitor de polonă și pe urmă cinci ani de cursuri fără să plătească nici o taxă, pentru că România e membru UE. Școala din Lodz nu e singura școală de film din Polonia, dar e singura care poate susține doctorate, în consecință, cum spune rectorul, pregătește toată concurența. La Gdynia, unde am ajuns cîteva zile mai tîrziu, ne-am întîlnit cu directoarea Școlii de Film „Andrzej Wajda”, care e de fapt o master school, la ea apelînd de regulă cinești care au deja o facultate de film în spate, și în orice caz un proiect pe care vor să-l dezvolte. Pe www.wajda-school.pl sînt mai multe informații pen-

tru cei interesați, mai ales că deadline-ul înscrierilor pentru anul viitor e în noiembrie.

Că Polonia are tradiție în film e o platitudine. În acest an s-au făcut 37 de lungmetraje poloneze datorită Legii Cinematografiei din 2005, care a instituit, după modelul francez, ca și la noi, acel fond de colectare a unui procent din încasările instituțiilor care au de-a face cu filmul – săli de cinema, televiziuni, distribuitori etc. Bani sînt tot mai mulți, multiplexuri de asemenea (1.000 de săli de cinema în toată țara). Există și filme, deci marfă pentru Festivalul Filmului Polonez de Ficțiune, ajuns la a 32-a ediție.

Katyn nu e printre cele mai bune filme ale lui Wajda

În competiție au fost șase debuturi de lungmetraj, dar cei cu care am stat de vorbă se plîngeau că se debutează greu, cam pe la 40 de ani. Am văzut și filme mai puțin reușite, dar care nu se pot compara cu filmele slabe românești. Aș spune că sînt filme medii, la care poți aduce obiecții cu privire la scenariu, regie etc., dar pe care măcar le poți numi filme. Am văzut, de pildă, cel mai nou film regizat de marele actor Jerzy Stuhr, *Korowod/Twists of Fate*, un fel de

Logodnicii din America în ceea ce privește drama unui bărbat care a colaborat cu Securitatea, dar combinat și cu o romanță tinerescă edulcorată și lălită, plus alte subploturi care făceau din film o varză fiartă (filmul a luat totuși premiul pentru scenariu, datorită numelui regizorului). Ca s-o scurtez, filmul care mi-a plăcut cel mai mult din cele văzute în festival se numește *Sztuczki/Tricks*, e al doilea film al regizorului quadragenar Andrzej Jakimowski, și a luat la Gdynia premiul cel mare, după ce fusese selecționat la Venetia. Cu o reverență la un moment dat față de *Amélie*, filmul e povestea unui băiat care locuiește într-un orașel și care construiește o lume mitico-magică modificînd realitatea destul de tristă – un tată care și-a părăsit familia, o soră care dă degeaba același examen pentru un post, plictiseala unei veri galbene arse la gară, printre trenuri care vin și pleacă. Din fericire, Institutul Polonez vrea să prezinte filmul și la București. (Mi-am adus aminte că cel mai cunoscut critic de film din Polonia, Tadeusz Sobolewski, ne-a spus că nu a văzut în festival nici un film de talia lui *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile*, iar noi am luat-o și ca pe un compliment.)

Am mai văzut la Gdynia și cel mai recent film al lui Andrzej Wajda, *Katyn*, primul lungmetraj de ficțiune despre masacrul din 1940 de lângă Smolensk.

FILM

Iulia BLAGA

Atunci, sovieticii au asasinat cu pistolul în ceață mii de ofițeri polonezi (unii spun 20.000). Toată lumea cu care noi am vorbit la Gdynia a fost interesată să ne așteptăm, și să spun și de ce. *Katyn* nu e printre cele mai bune filme ale lui Wajda (în vîrstă de 82 de ani), dar subiectul e atît de dureros pentru polonezi încît îi văd filmul cu criteriile estetice obliterate. Cum spune tînarul critic Mateusz Werner, „pe noi filmul ne emoționează înainte de a-l vedea”. Categorie, ultimul capitol al filmului e cel mai dur și cel mai bun. E momentul-cheie, pregătît de trei sferturi de academism de multe ori plictisitor: cel în care ofițerii sînt executați dezonorant și pămîntul este aruncat peste groapa comună, amuțind tragedia pentru 60 de ani. Opinia publică poloneză așteaptă încă o reacție oficială din partea Rusiei, o recunoaștere tardivă și morală, pentru că, așa cum se știe, pînă acum nici URSS, nici Rusia n-au vrut să accepte responsabilitatea măcelului.

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Să mă cheme Novalis

Ghiciți de ce n-am reușit să transmit săptămâna trecută al 55-lea secret din pag. 14? Drept să spun, nici eu nu pricep cum am ajuns să bintui prin brădetul din Schauinsland, loc dumnezeiesc, pitulat hăăat în Munții Pădurea Neagră. Nici la întrebarea ce căutam pe sol teutonic n-aș prea ști să răspund rapid, căci până la sfârșitul verii am fost sigură că Retezatul și Apusenii mi-au stîmperat pofta de drumetrie și aventură. În plus, la Timișoara dădeau în clocot evenimentele: gala cu 4,3,2, plus Sesiunea Deschisă „Discovery Campus”, plus mega-Plai-ul, cu Paco de Lucia și Jean-Luc Ponty, plus festivalul de orgă, plus Mountain Rock Festival în Poiana Lupului, la Gârâna, bașca – țineți-vă bine – un turneu internațional de golf la cramele Re-caș. Cu greu am rezistat acestor ispite bănațene și, la mijloc de septembrie, precum Ulise cu ceara-n urechi, m-am legat de o promisiune mai veche ca de-un catarg, mi-am încercat rucsacul cu borcane de miere și c-un calup de telemea, m-am aruncat în avion și am zbughit-o în Germania, la prietenii mei Adriana și Richard.

La Heidelberg, de jur împrejurul cuibului nostru de turtă dulce cotropit de flori, de iederă și de viță, erau numai minunății: castele, poduri vechi peste Neckar, străduțe ca-n Hânsel și Gretel, Drumul Filosofilor, Turnul Poetului. Dar – lucru curios – poate și pentru că le văzusem de atâtea ori, de astă dată nu m-au fermecat în primul rînd locurile, ci cîteva mici întîmplări și niște oameni cu poveștile lor. Ar merita, de pildă, să vă amestec cu trăirile care m-au încercat pînă cînd n-am mai avut voce, la trei meciuri de rugby, două vâzute în carne și oase la un club și unul pe o plasmă în *O'Reilly's Irish pub*, pentru că e o chestie să dai de echipele României pe teren nemțesc (cea din 1939 pe un afiș uriaș, la

clubul *Leii din Heidelberg* și cea din 2007 luînd o bătăută îndesată de la scoțieni).

Dar nu vă oboses și trec sîrînd ca un coșoaș la o imagine fulgerătoare, care cu greu s-ar putea lega de grămizile de bărbați înceștați pe lingă buturi. Baletul grațios al unui chelner a fost ochit de cealaltă Adriană, în timp ce zăceam îmbătate de soarele tonmatic pe o terasă și sorbeam cafele taticsos. Tînărul a ieșit dintr-un pub cu o tavă pe care ducea grijuliu un pahar mare de bere, cu gura în jos. În el se zbătea de ceasul morții o albină. Flăcăul a făcut un slalom printre zecile de turiști și, cînd a ajuns mai la fereală, a ridicat paharul încet și a urmărit atent, cîteva secunde, cum zboară Crăiasa.

Secvența asta îmi pare că rimează cumva cu bucuria ba sprîntară, ba molcomă, din seara cînd prietenii mei au dat o petrecere împreună cu tinerii lor vecini (Melanie, Raghu, Eva, Marcus și copiii lor Luc, Anna Lisa, Jonas și Juri, zis Putin). La început, grădina s-a prefăcut într-un rai vesel cînd mesele s-au umplut de mîncăruri și băuturi și cînd, în chiuiturile celor mici, cățarați în casa din copac, Richard și Raghu au început să bată la bongosuri ca-n Ghana. Iar cînd s-a lăsat întinericul peste brazii și flori, peste zecile de luminări care pîlpiau pretutindeni în niște corole albe de hirtie, peste muștenia noastră, Marcus a luat saxofonul și a început să cînte ceva unduios ca o apă. Oh, Doamne, mi-am spun, cît de puțin ne trebuie, cît de puțin.

Și cît de mult, ca să simțim ce-nseamnă un drum regăsit, după o rătăcire bezmetică în pădurea neagră de lingă Schauinsland, unde ne-am aventurat pentru o zi. Dar ca să pot descrie întîmplarea asta trebuia să mă fi născut la Oberwiederstedt în 1772 și să mă cheme Novalis.

Țara care seamănă cu o pereche de pantaloni

A fost odată ca niciodată o țară de pitici năstrușnici care se numea Pantalonia, fiindcă părea o pereche de pantaloni întinși la soare, între munți, să se usuce.

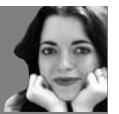
„— Nu-mi trebuie Niponia/Nici altă țară, nici... /Mi-e dragă Pantalonia/Și nu mă duc de-aici!”, cîntă cîte un pitic, firește, în pantaloneză. Și erau șapte-mpărății...

„În împărăția Lumi, de erai pui de pitic, în ograda ta se afla scrînciobul și se ceceau mai întîi cîreșele... Dacă în Împărăția Lumi te jucai cu mieii, în Împărăția Marți săraii călare pe cal. Colo băieții alergau după fluturi, aici se jucau de-a ochii legați cu fetele. Miercuri era Împărăția Nunților. Joi coborau din pod leagănul în care a dormit cîndva mirele sau poate că mireasa și se întrebau cu cine seamănă fătul lor. Și se tot uitau în oglindă: cu mama? Cu tata? Iaca și Împărăția Vineri. Un copil a stricat oglinda. Tata ridică un ciob: — Văd ori mi se pare? Am oaspeți în barbă: trei peri cărunți. Simbătă, jumătate din barba tatii era albă, jumătate era neagră. Duminică era da-a-albă ca omătul.”

Nimic nu pare la fel în Pantalonia. Școala pantaloneză e rotundă ca un harbuz, ca să nu fugă nimeni, iar cînd un pui de pitic nu știe lecția, învățătoarei i se pune notă rea. Piticii ronțăie bomboana-ur-sului cînd îi apucă schiopătutul, știu a

POVEȘTI DE ADORMIT PĂRINȚII

Diana SOARE

tălmăci graiul păsărilor, vacile rumegă pălării de paie, iar casele-s făcute după chipul și asemănarea celui ce le locuiește: cizmarul trăiește într-o ciubotă, morarul într-o moară de vînt, iar prisacarul a pus ferestre la un stup. În burta unui cal de lemn stă grăjdarul împărăatului.

Pepenele cel galben și moșneagul din cîreș

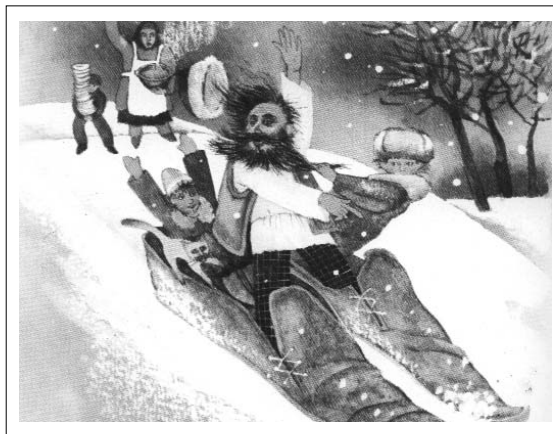
„— Anapoda e făcută și viața asta, se scărpină cîte un bătrînel la ceață. Cînd ești mic, nu știi cum să fugi în Împărăția Marți, dar cînd ajungi în Împărăția Duminică, mai fî-tă-mpoi copil, dacă poți! — Ba pot!

zicea alt bătrîn și se urca într-un pom de cîreș, apoi se dădea în scrînciob...“

Uneori, în Pantalonia plouă. Cerul face-o vînație, ca un genunchi poznăș. Apoi vînația crește și tot crește, pînă acoperă tot cerul. De frica Sfîntului Ilie, nou-roaicele scapă toată ploaia din poală peste țara piticilor. „Soarele cel roșu/5-a ascuns, cosoșul/Nourii, hoinarii/Stau tot prin ciuibare./ată, iată, plouă/Nourii se ouă/O-tuale, cînd crapă/Leșe pui de apă/O-tuale, cînd crapă/Cu clabucu-n gură...”, toptăie în prag cîte-un pitic mai zbîntucit.

Alteori, castraveții din Pantalonia îmbătrînesc. Așa, de dimineața pînă seara. „Dar cînd e seară?”, întrebă Castravetele cel Mic, trezînd cu floarea-n cap. „Cînd intri sub umbrela neagră.” Și Castravetele cel Mic crește pînă ce iese, hăt, de sub umbrela verde. „Vai, aici e altă umbrelă, una albastră. Am găsit o umbrelă albastră. O-ho-ho, ce e ma-a-re! Așa de mare că sub umbrela asta zboară fluturii și rîndunele. Este și o casă sub umbrelă, și un cîine... Pepenele cel galben ia uite unde s-a suit! arată la soare. O să cadă! O să cadă! Undeva plînge o fetiță de pitic. „Poate că se teme că o să cadă Pepenele cel galben din cer? Sau a scăpat căldarea în fîntînă?” Soarele cade, fără zgomot, după deal și ia cu el și umbrela albastră. Roua cade și lăbute moi pe spatele Castravetelui și lui i se-ntuneacă în fața ochilor. Attî mai dovedește să strige: „O, voi, cei de sub umbreluța verde, sculați-vă, că diseară o să fiți moșnegii!”. Dar nu-l aude nimeni. Castraveții cei mici dorm încă.

Spiridon Vangheli, *Pantalonia – țara năstrușnicilor, în Cugetă și prietenii săi, volumul II, Editura Turturica, Chișinău, 1994. Prezentare grafică: B. Diodorov, L. Sainciuc, I. Leu*

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE » STIMAȚI PĂRINȚII ȘI COPII

Din motive financiare nu s-a putut realiza proiectul de consolidare-renovare a clădirii școlii. Pe această cale, ne cerem încă o dată scuze familiei Boghici pentru

neplăcerile prilejuite de căderea în capul băiatului lor din clasa a treia B a tavanului din încăperea cu același nume. Rugăm copiii să nu își mai bată joc de el și să-l accepte, eventual să stringem bani pentru un ochi de sticlă la culoare. Pînă una alta, îl putem pune să muncească izolat, cu o pungă în cap, ca să nu se simtă frustrat.

În altă ordine de idei, activitățile școlare se vor

desfășura într-una din încăperile fermei zootehnice a domnului Irimia, căruia îi mulțumim și pe această cale, în numele tuturor, cu asigurările că Ginel, deși oligofren, va lua în continuare premiul întîii, ca exemplu elocvent de nediscriminare și integrare a elevilor cu nevoi speciale.

Sala de clasă va fi amenajată în camera de fătări porcine, cu program opt-doșpe,

cu excepția cazurilor de fătare matinală, cînd elevii vor avea parte de o lecție de zootehnie ad-hoc (recomandăm cadrelor didactice să nu încurajeze copiii să privească organele genitale ale scoarfei în travaliu, fiind o superstiție a domnului Irimia, conform căreia purcelul căruia i te uiți în gaoaza mamei, la naștere, va suferi de rapăn).

Rugăm mare atenție la vierii, care se află în sala ve-

cină, comunicînd cu clasa printr-un intrînd. Aceștia vor năvăli în sală doar dacă vor simți miros de scoarță în călduri, situație în care numai unul copulează, cel mai puternic, restul agitîndu-se nervoși și mușcînd la întîmplare. Copilul atacat de vier trebuie imediat pansat cu rivanol.

Fondul școlii rămîne la aceeași valoare, la care se adaugă un milion de lei vechi, pentru cadou de ziua

d-nej Irimia, de preferință aur și haine de blană. Se cere obligatoriu papuci de schimb, preferabil cizme de cauciu cu talpa netedă, pentru a nu persista băliguțe între rizuri.

Vă așteptăm cu drag pe 15 septembrie și nu uitați să cumpărați flori numai de la chioșcul domnului director de lingă dispensar.

Semnat, conducerea.

Bobi

SARAH
BRIGHTMAN

» Acum trei ani a trecut prin București, cu mai puțină vilvă & tãmbãlau mediatic decit mã așteptam, o cîntãreață de operã reciclatã în star pop, Sarah Brightman. Ascultãtor, nu iubitor, de operã fiind, vocea m-a cucerit de la prima... *auzire*.

15 «

fast-food

Muzicã de lume bunã

Ați bãut vodca? Bun, acum stingeți-o cu bere, sã continuãm!...

Cine crede cã un rocker adevãrat ascultã numai muzicã rock purã, simplã și, eventual, cu difuzoarele gata sã crape, face o confuzie pe care nu-i cazul s-o despici în fire & fibre sintetice. Bunã parte a poporockului este alcãtuitã din oameni normali, cu nevoi banale, respirînd aerul timpului. Cã ascultã rock, simfonii, jazz ori manele, ține de dispoziție, împrejurãri sau curiozitate. Poate și de-o anumitã adevcare la real, cãreia i se mai spune pragmatism.

Dacã ești om cu capul pe umeri, cum se zice, nu poți participa fãrã uzul rațiunii la un spectacol construit sã impresioneze și executat perfect, indiferent cine sînt profesioniștii de pe scenã – Kiss, Rolling Stones, Rammstein sau Sarah Brightman.

Doar fanii devotați unui subgen pot fi exclusiviști & intransigenți. Sã le spunem duios „roakãri”, cã sã-i deosebim de idioți ce se bagã peste tot și de inculții care înghit orice prostie, cu credința cã e vreun simbur pe proprietãți magice.

Acum trei ani a trecut prin București, cu mai puținã vilvă & tãmbãlau mediatic decit mã așteptam, o cîntãreață de operã reciclatã în star pop, Sarah Brightman. Știți, desigur, ce cîntã și cum a obținut succesele muzicale. Ascultãtor, nu iubitor, de operã fiind, vocea m-a cucerit de la prima... *auzire*. (Audiție, în cazul meu, sunã pretențios!) S-a întimplat înșã cã, în anul dinainte, asistasem neputincios la stingerea treptatã a cuiva drag mie, de-un cancer... Unica alinare ce-o gãsea în ultimele sãptãmîni era albumul *Harem*, al cîntãreței despre care știam și-i spuneam destule, dar la ce bun?! Mi-au rãmas întipãrite în minte atmosfera sfîșietoare, senzația de varã tristã – vara alungãrii din paradis – și vocea lui Sarah, pe care n-o mai pot auzi fãrã sã mã-nfiior involuntar. Cred cã atunci m-am și

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

imbolnãvit oarecum, fiindcã zile și zile apoi n-am reușit sã ascult altceva, cã orice maniac desãvîrșit, care se hrãnește cu obiectul, faptul, obiceiul ce-l devorã. Am fãcut și-un videoclip, poate îl vedeți aici: <http://www.youtube.com/watch?v=7HOgFoblWaM>.

Concertul de la Palatul Parlamentului nu puteam sã-l ratez. Ne-am dus în familie. Am un prieten de-a dreptul îndrãgostit de Sarah, deține toate albumele, i-a vãzut și concertele din Germania & Ungaria. A fotografat în neșire atunci, dar puține cadre i-au ieșit, aparatul digital nefiind adecvat situației. Tirziu în noapte, am așteptat ieșirea artiștilor, sã cerem autografe. Nu le-am cãpãtat. Dar am vãzut-o pe Sarah la oglindã, în cabina de machiaj, și-a rãspuns cu un salut chemãrilor noastre admirative. Și – nu exagerez – ne-a zîmbit cald, și n-am mai simțit rãcoarea, și vîntul, și hãul, și strigãtul agonice, monocord, ridicat de sub caldarîmul aceluia loc imens și gol, bîntuit de stațiile caselor abuziv demolate!... Ce senzații mai... rock sã ne fi dorit în plus?

N-o sã dezvolt acum considerații deștepte pe conturul imaginatului *Harem* brightmanian. (Mergea un joc de cuvinte bazat pe *bright* = strãlucitor, dar e prea la îndemînã!) Lucrul bine fãcut, chiar dacã se vede cã-i fãcut sã fie vîndut, n-are cum sã displacã. Iar cînd armonia este evidentã, mai conteazã de unde provine? Cine spune cã în fața frumuseții putem doar sã așfãm tãcerea? La un concert cu distilãri de felul celor izbutite de Sarah Brightman și echipa ei, tãcerea e subînțeleasã. Aplauzele pot fi comentariu, dar...

Dar albumul *Harem* încorporeazã influențe orientale, bine proporționate și atent echilibrate, filigrane ca de palat al califilor sau arabescuri (tautologie inevitabilã!) muzicale de lume bunã. Sã spun despre acest material sonor cã e un exemplu de consumabil zvîrlit oportun pe-o piațã saturatã? Sau cã e un fel de manea-pop, de dat cã model (h)artiștilor autohtoni?

Hai sã nu fiu „roakãr”!

VERBA WOLAND

Ruxandra CESERANU

Papagalii totalitari

În cîteva țãri occidentale s-a întimplat cã papagalii exotici achiziționați de prin zone africane au izbutit sã evadeze din locuințele particulare (blocuri sau case) unde se sãlãsluiau în colivii, aciundu-se pe lîngã clãdiri vechi, muzeificate, în speță castele ori palate. Așa s-a întimplat la Bruxelles, dar și într-un orașel pitoresc din Lombardia, numit Pavia. La Bruxelles, cel pușin, dar și prin alte pãrți, papagalii cu pricina s-au înmulțit vertiginos și, o vreme, au înmînat ochii vizitatorilor care zãreau foșnind prin aer și prin arbori astfel de pãsãri exotice, verzi și galbene, de obicei. Doar locuitorii *de facto* ai orașului nu erau neapãrat impresionați ori foarte mindri. Pentru turiști înșã, era extravagant sã zãrești zburînd prin aerul piațetelor bruxelleze papagalii, care, în plus, parcã nici nu aveau glas (deși aveau de fapt).

Apoi s-a întimplat catastrofa: papagalii cu pricina, din Bruxelles, cel pușin, au început sã alunge celelalte pãsãri sãlãsluitoare prin arborii din oraș: porumbei și vrãbii, în speță. Iar cînd pãsarile bãștinașe nu s-au lãsat alungate, papagalii au început sã le ucidã. Apoi au exterminat cam tot ce se putea extermina și au ajuns sã domine orașul Bruxelles. Au devenit, cum s-ar spune, papagalii totalitari. Astãzi nimeni nu mai e foarte voios și nu mai reacționeazã exotic la faptul cã anumite orașe sînt dominate de papagali. Pentru cã

papagalii cu pricina nu mai sînt deloc, dar deloc, pãsãri exotice, de casã, ci, sãlbãtîcîndu-se și adaptîndu-se la condițiile urbane, au devenit alteri periculoși. În plus, lucru foarte curios, și-au acclimatizat culoarea penajului, pentru a fi greu de detectat în arbori: au optat cu toții pentru culoarea verde!

La Pavia, i-am zãrit eu înșãmi în februarie 2007, miratã foarte de faptul cã migrau tihnit din palatul medieval al orașului în arborii de lîngã șosea. Deocãmdatã papagalii cu pricina erau pașnici și doar exotici, cu toții verzi și aici. Dar ce avea sã urmeze nimeni nu știa. Ce-i drept, se ascundeau bine de tot în frunzișul arborilor de lîngã palat, afundîndu-se printre crengi, astfel încît nu prea puteau fi detectați decit de ochii inițiaților în fenomenul papagalicesc. Apoi, deși nu erau întru totul silențioși și scoateau sunete, acestea nu erau violente, cã și cum papagalii ar fi pregãtit în tainã o micã loviturã de stat, un puci etc. Prevenitã asupra semenilor pãsaricești dictatoriali și cãlãi din Bruxelles, m-am întrebat cîți ani vor trebui ca și la Pavia sã se declanșeze catastrofa, iar papagalii sã înceapã sã ucidã celelalte pãsãri, pentru a-și însemna teritoriul. Ca și cum papagalii aceștia ar fi devenit, printr-un antrenament torționar de zece ani (atît durase la Bruxelles), pãsãri prãdãtoare destul de feroce... Era cit se poate de ciudat.

Suplimentul
DE CULTURĂ

Marcã înregistratã – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Suplimentul se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresã: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214111, fax: 0232/ 214111

Colectiv editorial: Emilia Chiscop, Florin Lãzãrescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Marius Babias, Bobi și Bobo (Fãrã zahãr), Emil Brumar, Ruxandra Ceseranu, Mãdãlina Cocca, Daniel Cristea-Enache, Serban Foartã, Radu Pavel Gheo, Casiana Ionițã, Florin Lãzãrescu, Doris Mironescu, Ana-Maria Onisei, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vicã. Carte: Luminița Marcu, Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stãnescu. Muzicã: Victor Eskenas, y,

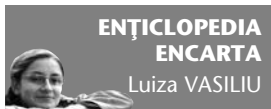
Dumitru Ungureanu, Rãzvan Tuța. Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michailov. Arte vizuale: Matei Bejenaru. Carticãturã: Lucian Amariu (Jup). Graficã: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu. Ediția de Iași: Andreea Archip. Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294. Distribuție / Abonamente: Mihai Sãrbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de culturã” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vi puteți adresa oricãrei Agenții Rodipet din țarã sau oricãruia oficiu postal. Citiitorii din strãinãtate se pot abona la adresã: export@rodipet.ro.

Tarifã de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipãr: Print Multicolor

Responsabilitatea juridicã pentru conținutul articolului îi aparține autorului ». „Suplimentul de culturã” utilizeazã fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiazã

Care pe care

Încă mai vreau să cred că felul în care vorbim spune ceva despre noi.

Că modul în care ne alegem cuvintele și le punem să valseze în frază (sau să falseze, după caz) poate fi un soi de etichetă. Bineînțeles, lumea nu prea mă crede în etichete – în afara celor lipite din diverse pri-cini pe fruntea senină a nesuferiților din jurul nostru. Totuși, în felul meu desuet de-a fi, mă încapăținez să consider drept un lucru strigător la cer brambureliile lingvistice ale persoanelor publice (cele cu pretenții, funcții, discursuri, dezvăluiri și matrapazficuri). Nu vreau să mă lamentez, dar starea mea de spirit ajunge să fie la jumătatea drumului dintre amuzament și disperare cruntă atunci cînd aud o frază ca următoarea: „aceste tunuri pe care noi nu mai putem accepta un compromis”. Firește, și Creangă se îndelețnicea cu anacolutul, dar el măcar făcea literatură, nu ghiveci de idei. Așa că, în calitatea mea de om permanent uimit de posibilitățile nesfîrșite de exprimare ale limbii române, am pus la cale o mică lecție. Cum gramatica de bază se învață la gimnaziu, nu trebuie să fi făcut nici măcar liceul ca să știi unele lucruri: scuze se află în altă parte, poate în explicația neclară pe care au primit-o elevii de la profesorii lor (deși mă îndoiesc). „Care” e un pronume relativ (care face legătura între două propoziții), folosit ca subiect al subordonatei. De ex., „Fata care a înghițit perla era albastră”. Asta vrea să spună că „fata era albastră” și că tot ea a înghițit perla. Dacă spunem: „Fata care am văzut-o a înghițit perla”, e greșit, pentru că în aceeași propoziție sînt două subiecte diferite, iar predicatul se referă numai la unul din ele. Simt că mă ia cu amețea. Corect e „Fata PE care am văzut-o...”, pentru că eu am văzut-o PE ea. În fine, cred că am cam ratat demonstrația și nici nu am reușit să convieg ce diferență uriașă e între un *care* și un *pe care*, cum, adică, un cuvîntel poate schimba totul, ca o cravată roz cu marțieni purtată la un costum sobru cu brîu negru. Rîndurile de mai sus nu sînt, desigur, pentru cititorii Enciclopediei, ci trebuie rupte din „Supliment” și trimise de anonimi prin fax la ministere, birouri de mondenități și alte comitete și comiții. Deși poate că trebuia să fac o schemă mai simplă. Așa, n-or să aibă răbdare să treacă de primele rînduri.

1.500 de „Orizont”-uri. La Mulți Ani!

Salutăm săptămîna aceasta „publicația-soră” „Orizont”, care împlinește 1.500 de numere. A trecut prin mai multe etape – cea dintre 1972 pînă în 1989, și apoi seria nouă apărută pe 26-27 decembrie '89 –, fiind prima revistă literară liberă. Echipa primului magazin cultural din România așteaptă să fie chemată de Adriana Babeți, Mircea Mihaieș, Cornel Ungureanu și Daniel Vighi la aniversarea celor 3.000 de numere și propune și o soluție pentru ca acest lucru să se întîmple mai repede: transformarea „Orizontului” în primul cotidian cultural de la noi!

432 – succes la New York

Biletele la proiecțiile cu *4 luni, 3 săptămîni și 2 zile* din cadrul Festivalului de Film de la New York – NYFF (28 septembrie – 14 octombrie) – s-au vîndut deja, iar filmul lui Cristian Mungiu a stîmuit un interes la fel de mare din partea presei americane.

Proiecția pentru presă a filmului premiat cu Palme d'Or a avut loc miercuri, 26 septembrie. Sesiunea de întrebări care a urmat proiecției a fost moderată de directorul festivalului, Richard Pena (cu care „Suplimentul de cultură” a publicat un interviu în exclusivitate în urmă cu citeva săptămîni), informează Institutul Cultural Român din New York. Potrivit sursei citate, jurnaliștii americani au fost interesați de felul în care s-a născut ideea acestui film și de structura care îl susține (selecția actorilor, realizarea cadrelor lungi, fără tăieturi, spiritul geometric al pozițiilor camerei), dar și de receptarea acestuia de către tînră generație din România.

„Vom afla mai tîrziu eficiența proiecției de presă, dar atît cît pot aprecia la fața locului, sînt toate semnele că a mers bine: au fost mulți jurnaliști la vizionare, mare parte dintre ei au rămas la discuții, au pus multe întrebări și, cel mai important pentru mine, nivelul discuției a fost deosebit: s-a vorbit despre film, despre stil, despre cinema la un mod nuanțat și subtil”, spune Cristian Mungiu.

With a Little Help From My Friends - Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași, regia Radu Apostol

CU DOUĂ SPECTACOLE PREZENTATE LA FNT

Naționalul ieșean pare să iasă din hibernare

Premieră a ultimilor ani: Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași va avea două reprezentații la ediția de anul acesta a Festivalului Național de Teatru (FNT). Selecționerul Marina Constantinescu a ales pentru ediția ce se desfășoară între 2 și 15 noiembrie: Claudiu Goga – *Audiția* de Aleksandr Galin și Radu Apostol – *With a Little Help from My Friends* de Maria Manolescu.

Spectacole de Thomas Ostermeier, Andrei Șerban, Mihai Măniuțiu, Radu Afrim și alți peste 20 de regișori se vor juca la București, la cea de-a 17-a ediție a FNT. Deschiderea oficială a festivalului va avea loc la Naționalul din București, în seara de 3 noiembrie.

În Viena nu sînt canguri

Îmi place să măsoar cu pasul toate orașele noi prin care ajung, să rătăcesc de-aieura ceasuri întregi, pe străzi lăturalnice. De fapt, să mă rătăcesc la propriu e aproape imposibil. Dacă observ că nu știu drumul de întoarcere și vreau să revin la un traseu cît de cît cunoscut, nici măcar nu trebuie să mă mai obolesc să scot harta. E suficient să am răbdare vreme de-o țigară, oriunde m-aș afla, pînă apare un grup de asiatici cu aparate de fotografiat, mă țin de el și sigur acesta mă scoate către un obiectiv turistic major. Dincolo de înfîlîrile cu turiștii, de cele mai multe ori, chiar și în

locurile destul de centrale, mă trezesc întrebîndu-mă: „Pe unde Dumnezeu umblă localnicii aștia?”.

M-am plimbat prin mari orașe europene, care în mijlocul zilei sînt mai pustii decît Copoul vara, cînd lipsesc studenții. Să luăm un exemplu din weekend-ul trecut, în Viena. La nici zece minute de mers pînă în centrul centrului, stau aproape de o intersecție, nehotărît încotro s-o apuc. Văd o stradă lungă, la capătul căreia se zărește o catedrală. De-o parte și de alta, spinările a zeci de mașini parcă uitate în parcare. Vine un motociclist, care se oprește brusc în fața trece-

rii de pietoni – nesemaforizate – și se uită la mine. Îi fac semn că n-am de gînd să traversez, el așteaptă citeva secunde, parcă să vadă dacă nu cumva mă răzgîndesc, accelerează și dispăre. Apoi, pe lîngă mine plutește calm, făcîndu-și vînt cu vîrfurile picioarelor scum dintr-o rochie lungă, cumva victoriană, o doamnă pe trotinetă. Din scara unui bloc, iese un domn la costum, trece și el, vorbind tare, în germană, gesticulînd parcă supărat pe mine. *Hands-free!* Nu termin țigara și apar doi asiatici de ocazie. Nu-i iau încă. Mai rămîn la capătul străzii și – cu toate că nu mă lămuresc

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

pe unde umblă localnicii – îmi dau seama că nu-i chiar așa de greu să realizezi reclamele alea în care ai cadru de sus, asupra unui oraș pustiu. E simplu: alegi o stradă mai lăturalnică dintr-un oraș occidental, vorbești frumos cu cei patru-cinci oameni care trec pe-acolo întîmplător și-i rogi să dispară din cadru.

Intr-adevăr, în centrul centrului e nebulnie. Ai cu cine să te calci pe picioare. În aglomerație, e fascinant spectacolul pe care ți-l oferă artiștii aerului-liber – mîinii pietrificăți în rol de statui celebre, breakdancer-i ameri-

cani, dîndu-se peste/stînd în cap, indieni cu pene uriașe, dansînd în cerc, rîcind să aducă ploaia, SoRyang Joo care nu se sîfîște să cînte, ușor cu pianul în stradă, la fel de firesc ca și cum s-ar fi aflat la Carnegie Hall (am aflat de pe net că a avut spectacol și acolo)... Și mii de suveniruri kitschoase, printre care mi-a rămas în minte un tricou pe care scria „In Austria, no kangaroos”.

Așa că – aviz și domnului Bush, care confunda recent Austria cu Australia – la Viena poți vedea de toate, poate mai puțin canguri.

VORBE, NU FAPTE

Adrian Iorgulescu

Ministrul Culturii și Cultelor despre publicul de la Festivalul „Enescu”:

» „Sînt oameni care vin să se vadă într-un anumit context, sînt poate mai puțin interesați. E o chestie de bon-ton, poate de civilizație, dar nu o spun în sensul rău al cuvîntului. Sînt oameni care vin la concert să fie văzuți de alții sau să se simtă ei într-un context, să bifeze prezența într-un context cultural, fără să aibă trăirea sau motivația interioară extraordinară. Dar nu trebuie condamnați, pentru că și ei sînt un public peste tot în această lume, și un public important.”

